

Matej Šekli

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Glagolska vezljivost v jeziku Brižinskih spomenikov

V prispevku je obravnavana glagolska vezljivost (verbalna valenca), in sicer predvsem glagolska vezava (verbalna rekcija) glagolov, ki se pojavljajo v jeziku Brižinskih spomenikov (zapisani v obdobju 972–1039), najstarejši dokumentirani časovni različici slovenščine. Prikazana je vezljivostna oziroma vezavna tipologija glagolov, pri čemer so vezljivostne oziroma vezavne lastnosti posameznega glagola lahko pogojene s pomenom glagolskega korena, glagolske pripone in/ali glagolske predpone. Stanje v jeziku Brižinskih spomenikov je primerjano s stanjem v stari cerkveni slovanščini (9. stoletje) in rekonstruiranim praslovanskim stanjem. Ugotovljene so inovacije na časovni osi praslovanščina – slovenščina 10. stoletja.

The article discusses verb valency with special regard to case government as observable in the Freising Monuments (Sln. *Brižinski spomeniki*), which, dating to between 972 and 1039 AD, represent the oldest documented chronological variant of Slovene. A general typology of valence/government is built, deriving the various attested patterns from the lexical meaning of the verbal root, the type of the verbal suffix, and/or the verbal prefix. The system directly observable in the language of the Freising Monuments is then effectively compared with that of Old Church Slavonic (9th c. AD) and, ultimately, Proto-Slavic. This strategy is used to enable successful identification of the innovatory and progressive changes typical of 10th century Slovene in relation to the reconstructed Proto-Slavic stage.

1 Uvod

1.1 Analitični in sintetični pristop v skladnji

Skladnja (sintaksa) (iz gr. *σύνταξις* < **συν-τάγ-σι-ς* ‘sestava, ureditev, razvrstitev, ustroj’ ← *συν-τάσσω*, at. *συν-τάττω* < **συν-τάγ-ιω* ‘postavljam skupaj; urejam, združujem v celoto, zlagam’) je jezikoslovna veja, ki preučuje stavke in njihove dele, in sicer v okviru tako analitičnega pristopa, v okviru katerega jo zanima, kako so stavki zgrajeni, kot sintetičnega pristopa, v okviru katerega jo zanima, kako se stavki tvorijo.¹ V nadaljevanju je na kratko najprej predstavljen analitični pristop pri preučevanju prostega stavka, ki v skladnji analizira zgradbo prostega stavka in njegovih delov tako s stališča jezikovnega sistema (sosirjanski *langue*) kot s stališča besedila,

¹ Toporišičeva skladnja na primer upošteva oba metodološka pristopa: »Skladnja ali sintaksa je poseben del slovnicega nauka o jeziku. Uči, kako se delajo (oz. kako so narejene) pravilne povedi in njihovi deli« (Toporišič 2000: 487).

tj. jezikovnega sistema v sporazumevanju (sosirjanski *parole*). Predmet analize prostega stavka in njegovih delov so s stališča jezikovnega sistema lahko besedne zveze (oblikovni vidik), pomenske/udeleženske vloge besednih zvez (pomenski vidik) in stavčni členi besednih zvez (skladenjski vidik), s stališča besedila pa prvine členitve po aktualnost, tj. izhodišče/tema/*topic* – prehod – jedro/rema/*focus* (besedilni vidik).²

1.1.1 Oblikovni (formalni) vidik

Besedne zveze (tudi stavčne fraze) ali sintagme (iz gr. *σύν-ταγμα*, Gsg *συν-τάγ-ματ-ος* 'zloženost', prim. zgoraj) so zveze besed, ki so sestavine prostega stavka (stavčni členi). Vsaka besedna zveza, tako nezložena kot zložena, ima jedro ali odnosnico (to je oblikovno jedrna in ob pojavljanju določila pomensko določena sestavina besedne zveze), podredno zložena pa tudi določilo (to je oblikovno nejedrna in pomensko določujoča sestavina besedne zveze). Jedro besedne zveze so različne besedne vrste, zato razlikujemo različne **besednozvezne vrste**,³ in sicer so to glagolske, samostalniške, pridevniške, prislovne, predložne in vezniške besedne zveze.⁴

1.1.2 Pomenski (semantični) vidik

S pomenskega (semantičnega) vidika ima vsaka besedna zveza pomen oziroma svojo pomensko/semantično/udeležensko vlogo. Pomen samostalniške in predložne besedne zveze določa pomen glagola, ob katerem se le-ti pojavljata.

Glagoli imajo glede na svoj konkretni leksikalizirani slovarski (leksikalni) pomen bolj abstraktno gledano kategorialni slovarski pomen **dejanje** (*actio*, Gsg *actionis*) ali **stanje** (*status*, Gsg *statūs*), posledično je mogoče ločiti glagole dejanja in

² V pričujočem besedilu se uporabljata strokovna izraza *prosti stavek* in *zloženi stavek* (Bajec, Kolarič, Rupel 1956: 283, 297) (podobno na primer tudi nem. *der einfache Satz* in *der zusammengesetzte Satz* (Eisenberg 1998: 624, 755), it. *frase semplice* in *frase complessa* (Dardano, Trifone 1995: 95, 443)), saj oba poimenujeta istovrstni jezikovni pojavnosti, tj. zgradbeni enoti (oblikovni vidik), za razliko od strokovnih izrazov *stavek* in *poved* (Toporišič 2000: 488–489), ki se ne nanašata na istovrstni jezikovni pojavnosti, prvi namreč poimuje zgradbeno (stavek je »[z]veza besed, zbranih okrog osebne glagolske oblike, in sicer na podlagi glagolske vezljivosti in družljivosti« (Toporišič 1992: 309)) (oblikovni vidik), drugi pa besedilno enoto (poved je »[s]kladenjska enota v vlogi besedila ali samostojna enota le-tega« (Toporišič 1992: 199)) (besedilni vidik).

³ Pojem *besednozvezna vrsta* se pojavlja v Toporišič 2000: 558.

⁴ V različnih slovničnih tradicijah se pojavlja različno število besednozveznih vrst, in sicer povsod nista samoumevni predvsem predložna in vezniška besedna zveza. Nekatera skladenjska dela poznajo tako predložno kot vezniško besedno zvezo (Eisenberg 1998: 103), nekatera samo predložno (Dardano, Trifone 1995: 103), nekatera nobene od obeh (Toporišič 1982: 39–131, 2000: 557–606; Žele 2008: 39–41; Smolej 2011: 53–55). Določitev omenjenih besednih zvez se zdi s skladenjskega vidika upravičena, saj imata le-ti samostojne stavčnočlenske vloge: a) **predložna** besedna zveza: predložni predmet, prislovno določilo, »samostalniški« neujemalni prilastek; b) **vezniška** besedna zveza: prislovno določilo, povedkovo določilo, »samostalniški« neujemalni prilastek.

glagole stanja.⁵ Glagoli dejanja (*verba actionis*) se lahko delijo na glagole premikanja (*verba movendi*) ter glagole nepremikanja, slednji pa še natančneje na glagole prizadevanja (*verba afficiendi*) in glagole proizvajanja (*verba efficiendi*). Predvsem glagoli prizadevanja imajo različne pomenske skupine; to so na primer glagoli zaznavanja (*verba sentiendi*), dajanja (*verba dandi*), polnjenja (*verba plendi*), jemanja (*verba capiendi*), rekanja (*verba dicendi*), imenovanja (*verba nominandi*), učenja (*verba docendi*) ipd. Glagoli stanja ali stativi (*verba statūs, verba stativa*) so esivi (*verba essiva* od lat. *esse* 'biti'), tj. glagoli s pomenom doseženo stanje (to so glagoli na **-ě/a-ti* **-i-ši*: **bьd-ě-ti* **bьd-i-ši* 'bdeti', **lež-a-ti* **lež-i-ši* 'ležati') in fientivi (*verba fientiva* od lat. *fieri* 'postati'), tj. glagoli s pomenom prehajanje v stanje (to so nekateri glagoli na **-nq-ti* **-ne-ši*: **sьx-nq-ti* **sьx-ne-ši* 'sahniti, usihati').⁶ Glagoli so lahko polnopomenski (*verba concreta*) s polnim slovarskim pomenom ali nepolnopomenski (*verba abstracta*) z oslabljenim slovarskim pomenom, nastalim s slabljenjem polnega slovarskega pomena polnopomenskega glagola.⁷

Diaholno gledano ima glagol prvotno polni slovarski (leksikalni) pomen, ki se s slabljenjem, šibitvijo lahko spremeni v nepolni slovarski pomen in nadalje v slovnični (gramatični) pomen (pri tem se leksem spremeni v morfem – pojav se imenuje gramatikalizacija), pri čemer je posledica spreminjanja pomena glagola spreminjanje njegove skladenjske/stavčnočlenske vloge. Sinhrono gledano se glagoli glede na vrsto pomena in posledično skladenjsko tako delijo v tri skupine; to so: a) predikativni glagoli (tj. polnopomenski glagol s polnim slovarskim pomenom, ki lahko samostojno nastopajo v skladenjski vlogi glagolskega povedka (verbalnega predikata)); b) kopolativni glagoli ali glagoli kopula/vez (tj. nepolnopomenski glagoli z nepolnim, oslabljenim slovarskim pomenom, ki ne morejo samostojno nastopati v vlogi glagolskega povedka in imajo ob sebi pridevniško oziroma samostalniško imensko povedkovo določilo, s katerim tvorijo pridevniški oziroma samostalniški imenski povedek (adjektivni oziroma substantivni nominalni predikat)); c) pomožni glagoli (glagoli s slovničnim pomenom, ki so del zložene glagolske oblike, znotraj katere izražajo slovnične kategorije glagola, kot so oseba, število, spol).

⁵ V pričujočem delu so predstavljene samo tiste najosnovnejše pomenske skupine glagolov, ki so uporabljene pri analizi glagolske vezljivosti v jeziku Brižinskih spomenikov. Zelo natančna pomenska delitev glagolov v slovenščini, izdelana z modelom t. i. pomenske piramide (glagoli glede na kompleksnost pomena so primarni, (nosilni) temeljni/elementarni, ki pomensko vsebujejo primarne, in (višji) specializirani, ki pomensko vsebujejo (nosilne) temeljne/elementarne; glede na slovarski pomen se znotraj vseh treh skupin pojavljajo glagoli, ki poimenujejo telesno in duševno stanje/proces (ki pomensko vsebujejo glagola *biti, imeti*), netvorna dogajanja in procese (ki pomensko vsebujejo glagola *delati se, postajati*), tvorna dejanja in procese (ravnanje, upravljanje, ustvarjanje) (ki pomensko vsebujejo glagola *delati, dati*), premikanje), je prikazana na primer v Žele 2001: 113–230.

⁶ Pomenska analiza praslovanskih glagolov po glagolskih vrstah in razredih je prikazana na primer v Šekli 2011.

⁷ Delitev glagolov na *verba concreta* in *verba abstracta* se pojavlja na primer v Miklosich 1883: 261–263.

Samostalniki oziroma samostalniške besedne zveze imajo v prostem stavku različne **pomenske/udeleženske vloge** (ang. *semantic roles*, rus. *семантические роли*). V pričujočem besedilu je merilo določanja pomske/semantične/udeleženske vloge oblikovno-pomensko, in sicer sta upoštevana sklon samostalnika v tvornem (aktivnem) stavku in kategorialni slovarski pomen glagola (dejanje, stanje, vez).⁸ Teži se k temu, da se pomske/udeleženske vloge definirajo čim bolj abstraktno, kategorialno in se v čim večji meri pokrivajo s pomeni sklonov oziroma stavčnih členov in z besedotvornimi pomeni besedotvornih morfemov.⁹ To izhaja iz težnje slovnicega (ne slovarskega!) jezikoslovnega opisa po čim večji prekrivnosti pojavov na različnih ravneh jezikovnega sistema (pomenski, skladijski, oblikovni). Tako so predstavljene le najbolj osnovne pomske/udeleženske vloge.

Osebkov imenovalnik (subjektivni nominativ, *nominativus subiectivus*) ima v tvornih stavkih pomene vršilec/vršilnik dejanja (*agens*, Gsg *agentis*) ob glagolih s pomenom dejanje, nosilec/nosilnik stanja ob glagolih s pomenom stanje, nosilec/nosilnik lastnosti ob pridevniškem imenskem povedku in nosilec/nosilnik istovetnosti (identitete) ob samostalniškem imenskem povedku.¹⁰ Predmetni tožilnik (objektivni

⁸ Število pomskih/udeleženskih vlog in merilo njihovega določanja se od avtorja do avtorja razlikuje. V slovenskem jezikoslovju je opaziti od treh osnovnih pomskih/udeleženskih vlog (vršilec, prejemnik, prizadeto) (Orešnik 1992: 12) do zelo natančno razdelane pomske mreže le-teh (Žele 2001, Smolej 2011, Grošelj 2011, prim. spodaj na primer pomene osebkovega imenovalnika). Udeleženske vloge so pri navedenih avtorjih določene na osnovi približno istega pomena različnih oblik, zgradb (v stavkih *Slovenija ima veliko naravnih bogastev* in v *Sloveniji je veliko naravnih bogastev* imata tako *Slovenija* kot v *Sloveniji* udeležensko vlogo prejemnik; Orešnik 1992: 11–13), kar pomeni hierarhično nadrejenost pomena nad obliko (z oblikovnega vidika ima v navedenih stavkih *Slovenija* pomen nosilca/nosilnika stanja, v *Sloveniji* pa pomen prostor/kraj, natančneje mesto), oziroma na osnovi slovarskega pomena glagola (Žele 2001, Smolej 2011, Grošelj 2011), kar pomeni hierarhično nadrejenost (konkretnjšega) slovarskega pomena nad (abstraktnjšim) slovnicega. Zastavlja se vprašanje, ali predvsem drugi metodološki pristop še sodi na področje slovnicega (gramatičnega) ali morda ne že na področje slovarskega (leksikalnega) pomenoslovja (semantike).

⁹ Slovarsko (leksikalno), tj. z leksemom izražena skladijska pomena (pomenski/udeleženski vlogi) *vršilec/vršilnik dejanja* (*agens*) in *nosilec/nosilnik lastnosti* v prostem stavku (na skladijski ravni) sta vzporedna slovnicega (gramatičnega), tj. z morfemom izraženima besedotvornima pomenoma *vršilec/vršilnik dejanja* (*nomen agentis*) in *nosilec/nosilnik lastnosti* (*nomen attributivum*) v tvorjenki (na oblikovni ravni), pri čemer imata *vršilec* in *nosilec* podspol živo, *vršilnik* in *nosilnik* pa podspol neživo (za pojme *vršilec/vršilnik* in *nosilec/nosilnik* v besedotvorju prim. Toporišič 2000: 161–165, 169–172). Vsi skladijski pomeni (pomenske/udeleženske vloge) nimajo svojih vzporednic v besedotvornih pomenih, saj se vsi pomeni ne gramatikalizirajo, posledično je število slovarskih večje od števila slovnicega pomenov.

¹⁰ V slovenskem jezikoslovju se ponekod pojavljajo natančnejše pomske opredelitve osebkovega imenovalnika v tvornih stavkih, predvsem pomenov *vršilec/vršilnik dejanja* in *nosilec/nosilnik stanja*, na primer (prikazani so samo nekateri pogledi v časovnem vrstnem zaporedju pojavljanja): vršilec dejanja (*Deček je ubil lisico*), nosilec dogajanja (*Deček spi*) (Kunst Gnamuš 1981: 42); vršilec (*Micka poje lepo pesem*), prejemnik (*Micka se jezi, Slovenija ima*

akuzativ, *accusativus obiectivus*) ima v tvornih stavkih pomen prizadeto v širšem smislu (*patiens*, Gsg *patientis*), in sicer ob glagolih prizadevanja pomen prizadeto v ožjem smislu (*affectum*, aficirani objekt) in ob glagolih proizvajanja pomen rezultat dejanja (*effectum*, eficirani objekt). Predmetni dajalnik (objektivni dativ, *dativus abiectivus*) ima pomen prejemnik v širšem smislu (*recipiens*, Gsg *recipientis*), in sicer prejemnik v ožjem smislu, tj. prejemnik predmeta, in koristnik (*beneficiens*, Gsg *beneficientis*), tj. prejemnik dejanja.¹¹ Pomeni predložnih sklonov so predmetni (objektivni), tj. v skladenjski vlogi predložnega predmeta, ali prislovni (adverbialni), tj. v skladenjski vlogi prislovnega določila.

1.1.3 Skladenjski (sintaktični) vidik

S skladenjskega (sintaktičnega) vidika imajo besedne zveze svoje **skladenjske/stavčnočlenske vloge**. Glagol ima skladenjsko/stavčnočlensko vlogo povedka, samostalniška besedna zveza osebka in predmeta, predložna besedna zveza pa predvsem prislovnega določila (prostora/kraja, časa, načina, vzroka). Znotraj prislovnega določila prostora/kraja (*adverbiale loci*) se zdi smotno razlikovati med naslednjimi podtipi: mesto (lokativni pomen, in sicer adesivni 'pri, ob', inesivni 'v', superesivni 'na'), ciljno mesto (direktivni pomen, in sicer adlativni 'k/h', ilativni 'v, noter', sublativni 'na'), izhodiščno mesto (ablativni pomen v širšem smislu, in sicer ablativni v ožjem smislu 'od, stran, proč', elativni 'iz', delativni 'z/s').

1.2 Glagolska vezljivost (verbalna valenca)

Glagolska vezljivost (verbalna valenca) je znotraj analitičnega pristopa, katerega izhodišče je oblika in cilj pomen, obvezno pojavljanje samostalnika oziroma samostalniške besedne zveze v različnih sklonih ali predložne besedne zveze z različnimi skloni ob

veliko naravnih bogastev) (Orešnik 1992: 12–13); vršilec (*Peter je prodal Špeli svoj računalnik*), doživljalec (*Peter ima rad rože*), sredstvo (*Ključ je odprl vrata*), sila (*Poplava je odnesla most*) (Golden 2000: 55); vršilec/povzročitelj/pobudnik dejanja ob glagolih tipa *spreminjati/zažigati/vzpodbujati*, nosilec dejanja/dogajanja/procesa/stanja ob glagolih tipa *teči/dogajati se/spreminjati se/bivati* (Žele 2001: 75); vršilec dejanja (*Anton je razbil okno*), povzročitelj dejanja (*Veter je odprl okno*), pobudnik dejanja (*Anton je predlagal, da bi šli v kino*), nosilec dejanja ali dogajanja (*Anton vsako jutro teče*), nosilec stanja (*Anton je hudo bolan*), prizadeto (*Anton je ostal brez hlač*), prejemnik (*Anton je dobil knjigo*), sredstvo (*Lepa beseda vse doseže*) (Smolej 2011: 23); nosilec dejavnosti, procesa, lastnosti, in sicer pri glagolih umevanja, ki se delijo na glagole mišljenja (*misliti, meniti*) in glagole védenja (*umeti, vedeti, znati*), sta to nosilec mišljenja (mišljenjskih procesov) in nosilec védenja (védenjskih procesov), glede na slovarski pomen posameznega glagola pa natančneje še nosilec namere, spominjanja, omenjanja, znanja, poznavanja, sposobnosti, zmožnosti, razumevanja, navade ipd. (Grošelj 2011: 12, 22, passim). Podobno velja za ostale pomenske/udeleženske vloge.

¹¹ O razlikovanju med prejemnikom (*Janez je dal Petru knjigo*) in koristnikom (*Janez je dal Petru knjigo na polico*) prim. Marvin 2012.

nekem glagolu,¹² medtem ko je glagolska družljivost neobvezno pojavljanje (samostalniških, pridevniških, prislovnih, predložnih, vezniških) besednih zvez ob nekem glagolu. Glagolska vezljivost je v tvornih (aktivnih) stavkih **imenovalniška** ali **osebkova** (s stališča jezikovnih sistemov z nezaznamovanim besednim redom tipa osebek-povedek-predmet »leva«) in **neimenovalniška** ali **predmetno-prislovna** (s stališča jezikovnih sistemov z nezaznamovanim besednim redom tipa osebek-povedek-predmet »desna«). Neimenovalniška glagolska vezljivost je **glagolska vezava (verbalna rekcija)**, tj. vezava glagola z neimenovalniškim sklonom. Glede na vezljivostno oziroma vezavno tipologijo so glagoli:¹³ a) enovezljivi (monovalentni), nevezavni (arekcijski), neprehodni (intransitivni): Sub_{nom}-Verb;¹⁴ b) dvovezljivi (bivalentni), enovezavni (monorekcijski), (eno)prehodni ((mono)tranzitivni): Sub_{nom}-Verb-Sub_{cas.obl.}; c) trovezljivi (trivalentni), dvovezavni (birekcijski), dvoprehodni (bitranzitivni): Sub_{nom}-Verb-Sub_{cas.obl.}-Sub_{cas.obl.} Glagolska vezljivost oziroma glagolska vezava je bila v brezpriponsko-brezpredložnem obdobju jezika pogojena s slovarskim pomenom glagola, slovarskim pomenom samostalnika in slovničnim pomenom sklona,¹⁵ v priponsko-predložnem obdobju jezika pa tudi s pomenom glagolske predpone.

1.2.1 Brezpredponsko-brezpredložno obdobje jezika

V brezpredponsko-brezpredložnem obdobju jezika glagoli niso imeli predpon (**grěti* 'greti', **nesti* 'nesti', **jiti* 'iti') in samostalniki niso imeli predlogov (Asg **vodq* 'vodo, v vodo', Gsg **vody* 'vode, iz/z/od vode', Lsg **vodě* 'v/na/ob vodi'), obstajali so torej le nesestavljeni glagoli in brezpredložni skloni. Glagoli so se glede na svoj slovarski pomen vezali glede na slovarski pomen samostalnika in slovnični pomen njegovega sklona. Tako se je na primer prehodni glagol (nepremikanja ali premikanja) vezal s samostalnikom (z »neprosterskim« ali »prostorskim« slovarskim pomenom) v tožilniku s predmetnim pomenom prizadeto (**grěti męso, vodq* 'greti meso, vodo', **nesti męso, vodq* 'nesti meso, vodo'), (prehodni in neprehodni) glagol premikanja s samostalnikom (s »prostorskim« slovarskim pomenom) v tožilniku s prislovnim pomenom ciljno mesto (**nesti, jiti vodq* 'nesti, iti v/na vodo') in v ločilniškem rodilniku s prislovnim pomenom izhodiščno mesto (**nesti, jiti vody* 'nesti, iti iz/z/od vode'), neprehodni glagol stanja pa s samostalnikom (s »prostorskim« slovarski pomenom) v mestniku s prislovnim pomenom mesto (**stojati vodě* 'stati v/na/ob vodi').

¹² Glagolska vezljivost je v sintetičnem pristopu, katerega izhodišče je pomen in cilj oblika, opredeljena kot lastnost glagola, da glede na svoj pomen nase veže določeno število udeležencev (aktantov): »Izhodišče vezljivosti je v pomenu, rezultat za v obliki/izrazu« (Križaj Ortar 1989: 129).

¹³ Miklosich 1883: 263–264; Tesnière 1959: 239–258; Toporišič 2000: 353–358, 575–586; Žele 2001: 243–253.

¹⁴ V strokovni literaturi se pojavljajo še nevezljivi glagoli (frc. les verbes avalents) (Tesnière 1959: 239), ki pa imajo z oblikovnega vidika osebek izražen z glagolsko končnico.

¹⁵ O prvotnih pomenih sklonov (v indoevropskih in predvsem) v slovanskih jezikih prim. na primer Delbrück 1893: 393–394; Meier - Brügger 2010: 398–411; Miklosich 1883: 344–762; Vondrák 1928: 226–228; Грамматика 1993: 455–466; Šekli 2013.

1.2.2 Predponsko-predložno obdobje jezika

V predponsko-predložnem obdobju jezika so iz prostorskih/krajevnih prislovov (**vbn* ‘noter, notri’, **na* ‘gor, gori’, **jbz/*vy* ‘ven’, **sʙ* ‘dol, doli’, **ot(ʙ)* ‘stran, proč’, **ob(ʙ/ʙ)* ‘blizu’), ki so se zaradi natančnejše prostorske/krajevne pomenske določitve le-teh postavljali pred glagol ali pred samostalnik (ali tudi pred oba), nastale glagolske predpone in predlogi oziroma sestavljeni glagoli in predložni skloni. Glagolske predpone in predlogi so prvotno torej imeli prostorski/krajevni pomen (**(vʙ)nesti*, *(vʙn)iti* (*vʙ*) *vodq* ‘nesti, iti v vodo’, **(na)nesti*, **(na)jiti* (*na*) *vodq* ‘nesti, iti na vodo’, **(jbz)nesti*, *(jbz)iti* (*jbz*) *vody* ‘nesti, iti iz vode’, **(otʙ)nesti*, *(otʙ)iti* (*otʙ*) *vody* ‘nesti, iti od vode’, **(ob)stojati* (*ob*) *vodě* ‘stati ob vodi’) in so s slabljenjem, šibljenjem slednjega lahko pridobivali abstraktnejši pomen (glagolske predpone vrsto glagolskega dejanja) ali celo slovnični pomen (glagolske predpone dovršnost).

Vezljivostne lastnosti nekega glagola so v predponsko-predložnem obdobju lahko torej določali: a) pomen glagolskega korena (**gr-ě-* ‘greti’ → **Sub_{nom}-Verb-Sub_{acc}*, **nes-* ‘nesti’ → **Sub_{nom}-Verb-Sub_{acc}-(Praep)-Sub_{acc}*, **ji-* ‘iti’ → **Sub_{nom}-Verb-(Praep)-Sub_{acc}*, **sto-* ‘stati’ → **Sub_{nom}-Verb-(Praep)-Sub_{loc}*); b) pomen glagolske pripone, ki določa vrsto glagolskega dejanja (izkorenski stativi esivi na **-ě_i’a-ti* **-i-ši*, izkorenski stativi fientivi na **-nq-ti* **-ne-ši* ter izpridevniški in izsamostalniški stativi na **-ě_i’a-ti* **-ě_i’a-je-ši* so bili neprehodni: **bʙd-ě-ti* ‘bdeti’, **lež-a-ti* ‘ležati’, **sʙx-nq-ti* ‘sahniti, usihati’, **zelen-ě-ti* ‘zeleneti’, **ubož-a-ti* ‘ubožati’, **kamen-ě-ti* ‘kameneti’ → **Sub_{nom}-Verb* (prim. 2.1); izglagolski kavzativi in izpridevniški faktitivi na **-i-ti* **-i-ši* ter izpridevniški faktitivi na **-a-ti* **-a-je-ši* in **-ov’ev-a-ti* **-u-je-ši* so bili prehodni: **mor-i-ti* ‘moriti’, **var-i-ti* ‘segrevati, kuhati’, **zelen-i-ti* ‘zeleniti’, **orvʙn-a-ti* ‘ravnati’, **rad-ov-a-ti* ‘radovati, veseliti’ → **Sub_{nom}-Verb-Sub_{acc}* (prim. 3.1.1)); c) pomen glagolske predpone (glagoli z ablativnimi predponami kot **otʙ-*, **u-*, **jbz-/*vy-*, **sʙ-* so se vezali s (prvotno brezpredložnim in drugotno predložnim) ločilniškim rodilnikom: **u-běžati* ‘bežati stran’ → **Sub_{nom}-Praef_{otʙ/u/jbz/vy/sʙ}-Verb-(Praep)-Sub_{abl}*; glagoli s predpono **na-* so se vezali z rodilniškim rodilnikom: **na-pʙlniti* ‘napolniti’ → **Sub_{nom}-Praef_{na}-Verb-Sub_{gen}*).

1.2.3 Glagolska vezljivost v primerjalnem in zgodovinskem jezikoslovju

Primerjalno jezikoslovje na področju glagolske vezljivosti rekonstruira prvotno glagolsko vezljivost posameznih glagolov v prajeziku, zgodovinsko jezikoslovje posameznega jezika pa ugotavlja njeno spreminjanje od prajezika do različnih časovnih različic tega jezika. V nadaljevanju je glagolska vezljivost, in sicer predvsem glagolska vezava, obravnavana pri glagolih, ki se pojavljajo v jeziku Brižinskih spomenikov (dalje BS), ki so bili zapisani v obdobju 972–1039, najverjetneje že v 10. stoletju, in predstavljajo najstarejšo dokumentirano časovno različico slovenščine. Izdelana je vezljivostna tipologija glagolov: glagoli so razdeljeni na enovezljive, dvovezljive in

trovezljive, znotraj pa še na podtipе glede na to, s katerimi skloni se vežejo.¹⁶ Stanje v jeziku Brižinskih spomenikov (10. stoletje) je primerjano s stanjem v stari cerkveni slovanščini (9. stoletje) in predvsem na osnovi slednjega rekonstruiranim praslovan-skim stanjem. Ugotovljene so inovacije na časovni osi praslovanščina – slovenščina 10. stoletja.¹⁷

2 Enovezljivi (monovalentni) glagoli

Enovezljivi (monovalentni) glagoli so neprehodni (intransitivni) (*verba intransitiva*) in imajo osebkov imenovalnik, nepolnopomenski glagoli pa še (pridevniški ali samostalniški) povedkov imenovalnik: **Sub_{nom}-Verb_{intr}(-Adi_{nom}/Sub_{nom})**. Polnopomenski neprehodni glagoli so nekateri glagoli stanja, nekateri nesestavljeni glagoli premikanja in nekateri glagoli nepremikanja, nepolnopomenski neprehodni glagoli pa glagoli s pomenoma *‘biti’ in *‘postati’.

2.1 Neprehodni glagoli stanja

Neprehodni glagoli stanja imajo osebkov imenovalnik s pomenom nosilec/nosilnik stanja. To so: a) nekateri primarni glagoli (**byti* ipf. ‘biti, obstajati, nahajati se’, **žiti* ipf. ‘živeti’, **stradati* ipf. ‘trpeti’); b) nekateri izkorenski glagoli na *-*ě/a-ti* *-*i-ši* (III/2), tj. prvotni stanjski glagoli s pomenom doseženo stanje (stativi esivi) (**bьd-ě-ti* **bьd-i-ši* ipf. ‘bdeiti’, **lež-a-ti* **lež-i-ši* ipf. ‘ležati’); c) nekateri izkorenski glagoli na *-*nq-ti* *-*ne-ši* (II), tj. prvotni stanjski glagoli s pomenom prehajanje v stanje (stativi fientivi) (**sьx-nq-ti* **sьx-ne-ši* ipf. ‘sahniti, usihati’); č) izpridevniški glagoli na *-*ě/a-ti* *-*ě/a-je-ši* (III/1), tj. stanjski glagoli (stativi) s pomenom pridobivanje lastnosti, tudi pridobljena lastnost (**zelen-ě-ti* **zelen-ě-je-ši* ipf. ‘zeleneti’, **ubož-a-ti* **ubož-a-je-ši* ipf. ‘ubožati’); d) nekateri izsamostalniški glagoli na *-*ě/a-ti* *-*ě/a-je-ši* (III/1), tj. stanjski glagoli (stativi) s pomenom pridobivanje istovetnosti (**kamen-ě-ti* **kemen-ě-je-ši* ipf. ‘kameneti’).

V BS se pojavljajo primarni glagoli stanja **by-ti* ipf. ‘biti, obstajati, nahajati se’ (> stcsl. *быти* ipf. ‘biti, obstajati, nahajati se’) kot polnopomenski glagol (BS *na zem zuate beufi* (I 8) = *na sem světe běvši* ‘potem ko sem bil na tem svetu’), **ži-ti* ipf. ‘živeti’ (> stcsl. *жити* ipf. ‘živeti’) (BS *v ueki gemu be fiti* (II 2–3), *u vueki gemu be fiti* (II 6–7) = *v věki jemu bě žiti* ‘na veke bi mu bilo živeti’) in **strad-a-ti* ipf. ‘trpeti’ (> stcsl. *страдати* ipf. ‘trpeti’) (BS *preife naffi zefztoco stradacho* (II 97–98)

¹⁶ Delitev glagola glede na vezljivostne lastnosti, ki pogojujejo stavčne vzorce, se opira na spoznanja v Tesnière 1959: 238–282; MČ 3: 170–232; AGČJ: 592–649; Toporišič 1982; Dular 1983/84; Pogorelec 1981/1982; Toporišič 2000: 628–635; Žele 2001: 243–253.

¹⁷ Rekonstrukcija praslovankega stanja na osnovi najstarejšega slovanskega dokumentiranega gradiva (predvsem (stare) cerkvene slovanščine) se opira na spoznanja v klasičnih delih s področja primerjalne skladnje, predvsem v Miklosich 1883: 344–762 in Vondrák 1928: 226–228.

= *prejšje naši žestoko stradaxo* ‘prejšnji naši so hudo trpeli’) ter prvotni stativi esivi ***bъd-ě-ti** ipf. ‘bedeti’ (> stcsl. бѣдѣти ipf. ‘bedeti’) (BS *zpe ili bdě* (III 32) = *spe ili bde* ‘spe ali bde’), ***sъp-a-ti** ipf. ‘spati’ (> stcsl. съпати ipf. ‘spati’) (BS *ili zpe ili ne zpe* (I 17) = *ili spe ili ne spe* ‘spe ali ne spe’) in ***sto-ja-ti** ipf. ‘stati’ (> stcsl. стати ipf. ‘stati’) (BS *nu ge stati pred stolom božgem* (II 71–72) = *nu je stati před stolom božjem* ‘in je stati pred stolom božjim’, *ge pred bošima ofima stati* (II 86–87) = *je před božjima očima stati* ‘je pred božjimi očmi stati’, *da bim [...] pred tuima ofima ztoial* (III 52–56) = *da bim [...] před tvojima očima stojal* ‘da bi pred tvojimi očmi stal’). Ob neprehodnih glagolih stanja se lahko pojavlja neobvezno družljivo prislovno določilo prostora/kraja s pomenom mesto (lokativni pomen): **Sub_{nom}-Verb_{statūs} (-Adv_{loci})** (BS *na sem svētě, před stolom božjem, před božjima očima, před tvojima očima*).

2.2 Neprehodni glagoli premikanja

Neprehodni glagoli premikanja imajo podobno kot neprehodni glagoli nepremikanja osebkov imenovalnik s pomenom vršilec/vršilnik dejanja. Sem spadajo nekateri primarni glagoli ter njihovi drugotni nedovršniki (sekundarni imperfektivi) na ***-a-ti** ***-a-je-ši** (V) in ponavljalni glagoli (iterativi) na ***-i-ti** ***-i-ši** (IV) (***ji-ti** ipf./pf. ‘iti’ / ***po-ji-ti** pf. ‘iti, kreniti’, ***xod-i-ti** ipf. ‘hoditi, iti peš’, ***gręd-ti** > ***gręsti** ipf. ‘iti’, ***bred-ti** > ***bresti** ipf. ‘bresti’ / ***brod-i-ti** ipf. iter. ‘broditi’, ***lęz-ti** > ***lęsti** ipf. ‘lesti, plaziti se’ / ***laz-i-ti** ipf. iter. ‘laziti’, ***plu-ti** ipf. ‘pluti, plavati’, ***plъv-a-ti** ipf. ‘pljuvati’, ***spě-ti** ipf. ‘uspevati, napredovati, hiteti’, ***let-ě-ti** ipf. ‘leteti’, ***stop-i-ti** pf. ‘stopiti’ / ***stop-a-ti** ipf. ‘stopati’, ***sěd-ti** > ***sěsti** pf. ‘sesti’ / ***sěd-a-ti** ipf. ‘sedati’, ***leg-ti** > ***leči** pf. ‘leči’ / ***lęg-a-ti** ipf. ‘legati’, ***tek-ti** > ***teči** ipf. ‘teči’ / ***tęk-a-ti** ipf. iter. ‘tekati’, ***skoč-i-ti** pf. ‘skočiti’ / ***skak-a-ti** ipf. ‘skakati’).

Neprehodni glagoli premikanja v BS so ***ji-ti** ipf./pf. ‘iti, kreniti’ / ***po-ji-ti** pf. ‘iti, kreniti’ (> stcsl. ити ipf./pf. ‘iti’ / по-ити pf. ‘iti, kreniti’) (BS *iti fe na on zuet* (I 8–9) = *iti že na on svět* ‘iti pa na oni svet’, *na narod zlovuezki strazti i petzali boido ne i moki i [...] zemirt* (II 11–14) = *na narod člověčki strasti i pečali pojdo [i ne]moči i [...] s(ə)mrt* ‘na rod člověčki strasti in skrbi so šle in boleznin in smrt’) s sestavljenko ***pri-ji-ti** pf. ‘priti’ (> stcsl. прити pf. ‘priti’) (BS *ti pride ze nebeze* (I 27) = *ti pride s(ə) nebese* ‘ti si prišel z nebes’, *pridete otza mega izvuolieni* (I 33) = *priděte, otca męga izvołeni* ‘pridite, očeta mojega izvoljeni’, *pridef zodit siuim i mrtuim* (III 56–58) = *prideš sōdit živim i mrtvim* ‘prišel boš sodit živimi in mrtvim’, *na zi zuu& priti* (III 68–69) = *na si svēt priti* ‘na ta svet priti’) ter ***vъ-sta-ti** pf. ‘vstati’ (> stcsl. вѣ-стати pf. ‘vstati, nastati’) (BS *paki fe uzdati na zodni den* (I 9) = *paki že vstati na sōdni dān* ‘potem pa vstati na sodni dan’). Neprehodni glagoli premikanja imajo lahko neobvezno družljivo prislovno določilo prostora/kraja s pomenoma ciljno mesto (direktivni pomen) ali izhodiščno mesto (ablativni pomen): **Sub_{nom}-Verb_{movendi} (-Adv_{directionis/originis})** (BS *na on svēt, na narod člověčki, na si svēt; s(ə) nebese*).

2.3 Neprehodni glagoli nepremikanja (prizadevanja in proizvajanja)

Neprehodni glagoli nepremikanja (prizadevanja in proizvajanja) imajo podobno kot neprehodni glagoli premikanja osebkov imenovalnik v pomenu vršilec/vršilnik dejanja. Glagoli nepremikanja brez predmeta so nekateri izsamostalniški glagoli, izpeljani iz samostalnika z besedotvornim pomenom dejanje, stanje (**grě-ti* ipf. 'greti' → **grě-x-ъ* 'da greje, kar greje; greh' → **grě-š-i-ti* ipf. 'grešiti'), in sicer nesestavljeni ali sestavljeni s predpono, ki neprehodni glagol ne spremeni v prehodni.¹⁸

V BS se pojavlja sestavljeni izsamostalniški glagol **sv-grěš-i-ti* pf. 'zagrešiti' (> stosl. *съ-грѣшити* pf. 'zagrešiti') (BS *eccę bi detd naf ne zegrefil* (II 1–2) = *ete bi dēd naš ne sęgręšil* 'če bi ded naš ne zagrešil').

2.4 Npolnopomenski neprehodni glagoli

Npolnopomenski neprehodni glagoli so glagoli s pomenoma *'biti' in *'postati'. V slovanskih jezikih so prvotno nastali s slabljenjem pomena polnopomenskega glagola **byti* ipf. 'biti, obstajati, nahajati se'. Osebkov imenovalnik je samostalnik, povedkov imenovalnik (ali povedkov orodnik) pa je pridevnik ali samostalnik: **Sub_{nom}–Verb_{essendi/fiendi}–Adi_{nom}/Sub_{nom}**. Glagol *'biti' ima esivni pomen (lat. *esse* 'biti'), tj. doseženo stanje, pridobljena lastnost, pridobljena istovetnost, ter izraža: a) lastnost ob pridevniškem imenskem imenovalniku, samostalniški osebkov imenovalnik ima pomen nosilec/nosilnik lastnosti: **Sub_{nom}–Verb_{essendi}–Adi_{nom}** (stosl. *не бѣди несѣтъ / ne bōdi nesytъ* (Supr. 41, 7) 'Ne bodi nenasiten'); b) istovetnost (identiteto) ob samostalniškem povedkovem imenovalniku, samostalniški osebkov imenovalnik ima pomen nosilec/nosilnik istovetnosti: **Sub_{nom}–Verb_{essendi}–Sub_{nom}** (stosl. *азъ jsemъ рѣтъ и истина и животъ / азъ jsemъ рѣтъ и истина и животъ* (Jn 14, 6) 'Jaz sem pot in resnica in življenje'). Glagol *'postati' ima fientivni pomen (lat. *feri* 'postati'), tj. prehajanje v stanje, pridobivanje lastnosti, pridobivanje istovetnosti, ter izraža: a) pridobivanje lastnosti ob pridevniškem povedkovem imenovalniku, osebkov imenovalnik ima pomen nosilec/nosilnik pridobivanja lastnosti: **Sub_{nom}–Verb_{fiendi}–Adi_{nom}** (stosl. *да свѣтъи твои вѣсѣдъ прикляжце, достоини бѣдемъ очищенниа твоего / da svętyi tvoi vęsōdъ prijemljōce, dostoini bōdemъ očiščeniја tvojego* (Kl 3a, 12–13) 'Sveto tvoje obhajilo prijemajoč, bomo postali vredni tvojega očiščenja'); b) pridobivanje istovetnosti (identitete) ob samostalniškem povedkovem imenovalniku, osebkov imenovalnik ima pomen nosilec/nosilnik pridobivanja istovetnosti: **Sub_{nom}–Verb_{fiendi}–Sub_{nom}** (stosl. *ледъ бѣстъ вода топла / ledъ bystъ voda topla* (Supr. 58, 7) 'Led je postal topla voda').

V BS se pojavlja samo nepolnopomenski neprehodni glagol **by-ti* 'biti' in ima skupaj s povedkovim imenovalnikom naslednje pomene: a) lastnost (BS *nizce teh del mirze ne* (II 26) = *ničze tēx děl mřze ně* 'nič ni bolj mrzko od teh del', *befe priuuæ zlo-uezi Uliza tazie aco fe imui gezim* (II 31–33) = *běšę prvę človęci v lica tacije, akože*

¹⁸ Neprehodni glagoli nepremikanja podobno kot neprehodni glagoli premikanja (prim. 3.1.3) z nekaterimi predponami postanejo prehodni (**grěš-i-ti* intr. : **za-grěš-i-ti* tr.).

i my jesəm 'ljudje so bili prvotno v lica prav taki, kakor smo tudi mi'); b) istovetnost (identiteta) (BS *efe funt dela fotonina* (II 19–20) = *eže sqt dēla Sotonina* 'kot so dela Satanova', *efe tatua, efe rafzboi, efe pulti ugongenige, efe roti [...], efene nauuizt* (II 21–25) = *eže [jest] tatva, eže razboj, eže pl̥ti ugojenje, eže roti [...], eže nenavist* 'kot je tatvina, uboj, poltenosti ugajanje, kot prisege, kot zavist', *ta tri imena edin bog* (III 6–7) = *ta tri imena [sq̥t] edin bog* 'ta tri imena so edini bog', *naš gozbod, zueti cruz, ife geft bali telez našfih i zpašitel̥ duš našfih* (II 89–91) = *naš gospod, svēti Kr[ist]us, iže jest bali tēles našix i spasitel̥ duš našix* 'naš gospod, sveti Kristus, ki je zdravnik teles naših in rešitelj duš naših').

3 Dvovezljivi (bivalentni) glagoli

Dvovezljivi (bivalentni) glagoli so prehodni (tranzitivni) (*verba transitiva*) ter imajo osebkov imenovalnik in (nepredložni ali predložni) odvisni sklon: **Sub_{nom}–Verb_{tr}–Sub_{cas.obl.}**

3.1 Glagoli z imenovalnikom in tožilnikom oziroma nedoločnikom

Dvovezljivi glagoli z imenovalnikom in tožilnikom oziroma nedoločnikom imajo osebkov imenovalnik in predmetni tožilnik: **Sub_{nom}–Verb_{tr}–Sub_{acc.}** Prvotni pomen predmetnega tožilnika je prizadeto v širšem smislu, pri čemer je predmet v tožilniku (za razliko od predmeta v roditelju, prim. 3.2) od glagolskega dejanja v celoti zaobjet. Prehodni glagoli s tožilnikom so nekateri glagoli stanja, nekateri glagoli premikanja ter nekateri glagoli nepremikanja (prizadevanja in proizvajanja). Pomeni osebkovega imenovalnika in predmetnega tožilnika so odvisni od slovarskega pomena glagola v povedku; tako je mogoče ločiti glagole prizadevanja in proizvajanja, premikanja in stanja ter obdobjske in naklonske glagole.

3.1.1 Glagoli prizadevanja

Glagoli prizadevanja imajo osebkov imenovalnik v pomenu vršilec/vršilnik dejanja, predmetni tožilnik pa v pomenu prizadeto v ožjem smislu (aficirani objekt). Večina prehodnih glagolov s tožilnikom so glagoli prizadevanja. Mednje sodijo: a) nekateri primarni glagoli (**tep-ti* ipf. 'tepsti, tolči', **pek-ti* ipf. 'peči', **zv-a-ti* ipf. 'klicati'); b) vzročni glagoli (kavzativi), tj. nekateri izglagolski glagoli na **-i-ti* **-i-ši* (IV) (**mor-i-ti* **mor-i-ši* ipf. 'moriti', **var-i-ti* **var-i-ši* ipf. 'segrevati, kuhati'); c) faktitivi, tj. nekateri izpridevniški glagoli na **-i-ti* **-i-ši* (IV), **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1), **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* (VI) (**zelen-i-ti* ipf. 'zeleniti', **orv̥n-a-ti* ipf. 'ravnati', **rad-ov-a-ti* ipf. 'radovati, veseliti').

Slovarsko določeni glagoli prizadevanja v BS so **ob-u-ti* pf. 'obuti' (> stcsl. *об-ути* pf. 'obuti') (BS *bozza obuiachu* (II 46–47) = *bosa obujaxo* 'bosega so ubuvali'), **ob-dě-ti* pf. 'postaviti ob, odeti' (> stcsl. *о-дѣти* pf. 'odeti, obleči') (BS *naga*

odeachu (II 47–48) = *naga oděaxo* ‘nagega so odevali’), **sv-grě-ti* pf. ‘segreti’ (> stcsl. *св-грѣти св* pf. ‘segreti se’) (BS *mrzna zigreahu* (II 50) = *mřzna sǝgrěaxo* ‘mrzlega so ogrevali’), **tep-ti* ipf. ‘tepsti, tolči’ (> stcsl. *тѣти* ipf. ‘bičati, biti, tepsti’) (BS *ie tepechu* (II 98–99) = *ję tepěxo* ‘tepli so jih’), **pek-ti* ipf. ‘peči’ (> stcsl. *пешти* ipf. ‘peči’) (BS *ie [...] petfachv* (II 100) = *ję [...] pečaxo* ‘so jih pekli’), **tbn-a-ti* ipf. ‘cepiti, sekati, rezati’ (izpeljano iz **tę-ti*, 1–2sg praes. **tbn-ę* **tbn-e-ši* ipf. ‘cepiti, sekati, rezati’ > stcsl. *тати тѣж тѣши* ipf. ‘cepiti, sekati’) (BS *i mefi tnaclu* (II 101) = *i meči tnaxo* ‘in z meči so jih sekali’), **orz-trvg-a-ti* pf. ‘raztrgati’ (csl. *трѣгати* ‘trgati, puliti’, stcsl. *ис-трѣгати* ‘raztrgati, strgati’) (BS *felezni cliufi ge raztrgachu* (II 102–103) = *želežni klūči ję raztrgaxo* ‘z železnimi kljukami so jih raztrgali’), **ob-klevet-a-ti* > **oklevetati* pf. (> stcsl. *о-клеветати* ipf./pf. ‘oklevetati’) (BS *bratra oclevuetam* (II 21) = *bratra oklevetam* ‘brata oklevetamo’), **pri-zъv-a-ti* pf. ‘priklicati’ (> stcsl. *при-зъвати* pf. ‘poklicati, priklicati’) (BS *bofi raba prizvauafe* (II 109–110) = *božj[e] rabe prizvavše* ‘potem ko boste poklicali božje služabnike’), **vъ-zъv-a-ti* pf. ‘poklicati’ (> stcsl. *въ-зъвати* pf. ‘poklicati’) (BS *iefe vzovuef tvoimi vzti* (I 32–33) = *jęže vzoveš tvojimi usti* ‘ki jih boš poklical s svojimi usti’). V trpniku so izpričani glagoli **po-zъv-a-ti* pf. ‘poklicati’ (> stcsl. *по-зъвати* pf. ‘poklicati’) in **po-běd-i-ti* pf. ‘premagati, prisiliti’ (> stcsl. *по-вѣдѣти* pf. ‘premagati, prisiliti’) (BS *i gezm bratria bozuuvani i bbgeni* (II 66–68) = *i jes(ə)m, bratrija, pozvani i p[o]b[ě] jeni* ‘in smo, bratje, poklicani in prisiljeni’), **krъst-i-ti* pf. ‘krstiti’ (> stcsl. *кръстити* pf. ‘krstiti’) in **u-vort-i-ti* pf. ‘vrniti, poslati’ (> stcsl. *у-вратити* pf. ‘vrniti’) (BS *pongese bih na zi zvuet vuuraken i bih criſken* (I 12–13) = *poŕeže bix na si svět [u]vraŕen i bix křſčen* ‘potem ko sem bil na ta svet poslan in sem bil krščen’, *poneſe xřen bih* (III 40) = *křſčen bix* ‘potem ko sem bil krščen’), **vъ-klep-nq-ti* pf. ‘vkleniti’ (> csl. *въ-кленѣти* pf. ‘vkleniti’) (BS *uclepenih bozcekachu* (II 54–55) = *vklepenix posětaxo* ‘vklejene so obiskovali’).

Vzročna glagola v BS sta **vēs-i-ti* ipf. ‘vesiti’ (> stcsl. *вѣсити* ipf. ‘vesiti’) (BS *ie [...] po lezv vuefachu* (II 102) = *ję [...] po lěsu vēšaxo* ‘so jih po lesu vesili’) in **u-těš-i-ti* pf. ‘utešiti, potolažiti’ / **u-těx-ja-ti* > **u-těšati* ipf. ‘tešiti, tolažiti’ (> stcsl. *у-тѣшити* pf. ‘utešiti, pomiriti’ / *у-тѣшати* ipf. ‘tešiti, pomirjati’) (BS *te utěſahu* (II 56) = *tę utěšaxo* ‘te so tešili’).¹⁹

3.1.2 Glagoli proizvajanja

Glagoli proizvajanja imajo osebkov imenovalnik v pomenu vršilec/vršilnik dejanja, predmetni tožilnik pa v pomenu rezultat dejanja (eficirani objekt). V primerjavi z glagoli prizadevanja so glagoli proizvajanja manj številni (**děl-a-ti* ipf. ‘delati’, **tvor-i-ti* ipf. ‘delati, oblikovati’, **čin-i-ti* ipf. ‘delati’, **zъd-a-ti* ipf. ‘zidati’, **pъs-a-ti* ipf. ‘pisati’).

¹⁹ Oblika imperfekta BS *utěšaxo* je lahko tvorjena tako od dovršnika **utěšiti* kot od (drugotnega) nedovršnika **utěšati*. Glede na to, da je vse oblike imperfekta v delu besedila, v katerem se pojavlja oblika *utěšaxo*, mogoče tvoriti iz dovršnika, je zelo verjetno, da je tudi oblika *utěšaxo* imperfekt glagola **utěšiti*.

Glagola proizvajanja v BS sta **děl-a-ti* ipf. ‘delati’ (> stcsl. дѣлати ipf. ‘delati’) (BS *iafe oni delafe* (II 43–44) = *jaže oni dělaše* ‘katera so oni delali’) in **tvor-i-ti* ipf. ‘delati, oblikovati’ / **sъ-tvor-i-ti* pf. ‘narediti’ (> stcsl. творити ipf. ‘ustvarjati, oblikovati, delati’ / съ-творити pf. ‘narediti’) (BS *ife zuori nebo i zemlo* (III 10–11) = *iže s[t]vori nebo i zemlǫ* ‘ki je ustvaril nebo in zemljo’, *efe iezem ztvoril* (I 23) = *eže jesam stvoril* ‘kar sem storil’, *efe iezem ztvoril zla* (II 11–12) = *eže jesam stvoril zla* ‘kar sem storil zla’, *efe ge na fem szuete chifto ftuoril* (II 79–81) = *eže je na sem svěťe kiždo stvoril* ‘kar je na tem svetu vsakdo storil’, *mui [...]toie mofim ztoriti* (II 104, 106–107) = *my [...] toje možem storiti* ‘mi isto moremo storiti’, *efe oni [...] ftuorife* (II 107–108) = *eže oni [...] stvoriše* ‘kar so oni storili’, *efe iezem uuede ztvoril* (III 30–31) = *eže jesam věde stvoril* ‘kar sem vede storil’, *efe iefem ztvoril ptiuuo bogu* (III 37–39) = *eže jesam stvoril protivǫ bogu* ‘kar sem storil proti bogu’).

Glagol **tvor-i-ti*/**sъ-tvor-i-ti* se kot nepolnopomenski glagol z oslabljenim slovarskim pomenom pojavlja tudi v fraznih glagolih:²⁰ **trěbǫ (sъ)tvoriti* ‘delati žrtev, žrtvovati’ (BS *efe trebu tuorim* (II 20) = *eže trěbǫ tvorim* ‘ko žrtvujemo’), **jъzpověď (sъ)tvoriti* ‘delati izpoved, izpovedati se’ (BS *da bim cifto izpouved ztuoril* (III 22–23) = *da bim čistǫ izpověď stvoril* ‘da bi se čisto izpovedal’), **milь sę tvoriti* ‘delati se mil, prositi milosti’ (BS *tebe ze mil tuoriv od zih poštenih greh* (I 20–21) = *tebě sę mil tvořǫ od six poštenix grěx* ‘tebe milosti prosim za te naštete grehe’, *teh ze tebe mil tuoriv* (I 23–24) = *těx sę tebě mil tvořǫ* ‘za té te milosti prosim’).

3.1.3 Prehodni glagoli premikanja

Prehodni glagoli premikanja so nesestavljeni prehodni in sestavljeni prehodni, tvorjeni iz nesestavljenih neprehodnih glagolov.

Nesestavljeni prehodni glagoli premikanja (kot na primer **nes-ti* ipf. ‘nesti’ / **nos-i-ti* ipf. iter. ‘nositi’, **ved-ti* ipf. ‘vesti’ / **vod-i-ti* ipf. iter. ‘voditi’, **vez-ti* ipf. ‘peljati’ / **voz-i-ti* ipf. iter. ‘voziti’, **sъl-a-ti* ipf. ‘pošiljati’) imajo predmetni tožilnik s pomenom prizadeto in prislovni predložni tožilnik (tožilnik smeri, *accusativus directionis*) s pomenom ciljno mesto (direktivni pomen): **Sub_{nom}–Verb_{movendi}–Sub_{acc} (–Praep–Sub_{acc})**. V BS sem sodita glagola **vь-ved-ti* > **vь-vesti* pf. ‘vesti noter, uvesti’ (> stcsl. вь-вести pf. ‘vesti noter, uvesti’) (BS *stranna bod crovvi zuoge uvedechu* (II 50–52) = *stranna pod krovi svoje vveděxǫ* ‘tujca so pod krove svoje vodili’) in **vь-sedl-i-ti* pf. ‘vseliti’ (> stcsl. вь-селити pf. ‘vseliti’) (BS *dofda ni tamoge vzedli v zezarftuo fuoge* (II 61–63) = *dožda ni tamoje vsedli, v češarstvo svoje* ‘dokler nas tja vseli, v cesarstvo svoje’). Brez tožilnika smeri se pojavlja glagol **po-stav-i-ti* pf. ‘postaviti’ (> stcsl. по-ставити pf. ‘postaviti’) (BS *to n bozzledine balouvanige pozled ge pozftavv* (II 91–93) = *to n[ǫ] poslěd(ǫ)ně balovanje poslěd je postav[il]* ‘to pa poslednje zdravilo je naposled postavil’).

²⁰ »[F]razni glagoli, v katerih se kot vez pojavljajo različni drugi glagoli, npr. *vršiti* ali *delati*, njihovo povedkovo določilo pa so izglagolski samostalniki ali medmeti« (Toporišič 2000: 612).

Neprehodni glagoli premikanja, ki so sestavljeni s predponami kot **vъ(n)-*, **vъz-*, **do-*, **za-*, **na-*, **o(b)-*, **ot(ъ)-*, **po-*, **pro-*, **per-*; **nadъ-*, **podъ-*, so prehodni.²¹ Za razliko od nesestavljenih prehodnih glagolov imajo ob sebi samo predmetni tožilnik s pomenom prizadeto, ne pa tudi prislovnega predložnega tožilnika s pomenom ciljno mesto: **Sub_{nom}–Praef–Verb_{movendi}–Sub_{acc}**. V BS se pojavlja glagol **per-stop-a-ti* ipf. ‘stopati preko’ (> stcsl. *прѣ-стѣпати* ipf. ‘prestopati’) (BS *nu ge prestopam* (II 24–25) = *nu je preštopam* ‘in jih prestopamo’).

3.1.4 Prehodni glagoli stanja

Prehodni glagoli stanja imajo osebkov imenovalnik s pomenom nosilec/nosilnik stanja in predmetni tožilnik oziroma predmetni odvisnik s pomenom prizadeto. V BS se pojavljajo stanjski glagoli na **-ě/a-ti* oziroma **-nъ-ti*, in sicer glagoli umevanja, pri čemer predmet ni vedno besedilno aktualiziran: **po-mъn-ě-ti* ipf./pf. ‘spomniti se’ (> stcsl. *по-мънѣти* ipf./pf. ‘spomniti se’) (BS *eŕe pomngu ili ne pomngu* (I 13) = *eŕe pomnŕo ili ne pomnŕo* ‘kar pomnim ali ne pomnim’), **po-měn-nъ-ti se* pf. ‘spomniti se’ (> stcsl. *по-мѣнѣти/по-мѣнѣти сѧ* pf. ‘spomniti se’) (BS *i pagi bratriia pomenem ze da i zinouue boŕi nareŕem ze* (II 14–17) = *i paki, bratrija, poměněm se, da i sinove boŕji narečem se* ‘in vendar, bratje, spomnimo se, da se tudi sinovi boŕji imenujemo’), **věd-ě-ti* ipf. ‘vedeti’ (> stcsl. *вѣдѣти* ipf. ‘vedeti, znati, poznati’) (BS *ili vuede ili ne vuede* (I 14) = *ili věde ili ne věde* ‘ali vede ali ne vede’, *eŕe iezem uuede ztuoril ili neuuede* (III 30, 31) = *eŕe jesam věde stvoril ili ne věde* ‘kar sem vede storil ali ne vede’, *ti edin boŕe vuez caco mi iega potreba vuelica* (I 20) = *ti edin, boŕe, věs, kako mi [je] jega potreba velika* ‘ti edini, o bog, veŕ, kako mi je njega potreba velika’).²²

3.1.5 Obdobjski in naklonski glagoli

Obdobjski in naklonski glagoli imajo osebkov imenovalnik v pomenu vršilec/vršilnik dejanja in predmetni tožilnik oziroma nedoločnik v pomenu prizadeto: **Sub_{nom}–Verb–Sub_{acc}/Inf**.

Obdobjski (fazni) glagoli imajo polni slovarski pomen, s katerim izražajo potek glagolskega dogajanja (začetek: inhoativni/ingresivni pomen; trajanje: durativni pomen; konec: terminativni/finitivni pomen), in imajo ob sebi predmetni tožilnik ali nedoločnik. V BS se pojavlja glagol **na-čę-ti* pf. ‘začeti’ (> stcsl. *на-чѧти* pf. ‘začeti’) (BS *eccę tage dela nafnem delati* (II 42–43) = *eŕe taje děla načnem dělati* ‘če prav ta dela začnemo delati’), katerega pomen lahko razumemo kot slovarskega (začetek glagolskega dogajanja) ali slovničnega (prihodnost), tj. kot pomožni glagol za tvorbo opisnega prihodnjika nedovršnih glagolov.

Naklonski (modalni) glagoli imajo polni slovarski pomen, s katerim izražajo odnos do glagolskega dogajanja, in sicer zmoŕnost (potencialnost) (**mog-ti* > **moŕi*

²¹ Miklosich 1883: 378; Vondrák 1928: 267.

²² Natančni prikaz pomenskih/udeleženskih vlog glagolov umevanja je predstavljen v Grošelj 2011.

ipf. 'moči', **um-ě-ti* ipf. 'umeti, moči', **съм-ě-ti* ipf. 'smeti'), obveznost (debitativnost) (**terb-ov-a-ti* ipf. 'morati', **ъм-ě-ti* ipf. 'imeti, morati'), željo (voluntativnost) (**хѣт-ě-ti*/**xot-ě-ti* ipf. 'hoteti, želeti'). V BS se pojavljajo naslednji naklonski glagoli: **mog-ti* > **moči* ipf. 'moči' (> stcsl. *мошти* ipf. 'moči') (BS *tige se mošem i mui ešte buiti* (II 41–42) = *tije že možem i my ešče byti* 'isti pa moremo tudi mi še biti', *egoše ne mošem nikīše liza ni ucriti* (II 68–70) = *egože ne možem nikimže lica ni ukriti* 'pred komer ne moremo z nikomer lica niti skriti', *mui [...]toie mošim ztoriti* (II 104, 106–107) = *my [...]toje možem storiti* 'mi isto moremo storiti'), **rač-i-ti* ipf. 'hoteti, blagovoliti' (> stcsl. *рачити* ipf. 'hoteti, želeti, blagovoliti') (BS *da mi račite na pomo-ki biti* (III 20–21) = *da mi račite na pomoči biti* 'da mi hočete na pomoči biti', *crifte boš zinu iše iezi razil na zi zuu& priti* (III 67–69) = *Kriste, božji simu, iže jesi račil na si svēt priti* 'o Kristus, božji sin, ki si hotel na ta svet priti'), **xot-ě-ti* ipf. 'hoteti' (> stcsl. *хотѣти/хѣтѣти* ipf. 'hoteti') (BS *ili eše mi ze tomu chotelo emuše mi bi ne doztalo choteti* (I 16–17) = *ili eže mi se tomu xotělo, emuže mi bi ne dostalo xotěti* 'ali ker se mi je hotelo to, kar se mi ne bi smelo hoteti', *i rad ze chocu caiati* (III 47–48) = *i rad se xoίq kajati* 'in rad se hočem kesati').

3.2 Glagoli z imenovalnikom in rodilniškim rodilnikom²³

Dvovezljivi glagoli z imenovalnikom in rodilniškim rodilnikom (tj. kontinuantom praindoevropskega rodilnika) imajo osebkov imenovalnik s pomenom vršilec/vršilnik dejanja in predmetni rodilnik s pomenom prizadeto: **Sub_{nom}–Verb–Sub_{gen}**. Prvotni pomen rodilniškega rodilnika je bil delnost (partitivni pomen) (to je delni rodilnik, *genitivus partitivus*), predmet v rodilniku (za razliko od predmeta v tožilniku, prim. 3.1) od glagolskega dejanja ni v celoti zaobjet. Glagoli s predmetnim rodilniškim rodilnikom so bili prvotno:

- glagoli s pomeni kot *'jesti', *'piti', *'pokusiti', *'(za)užiti', prvotno s partitivnim pomenom v smislu *'jesti, piti, pokusiti, (za)užiti od česa' (**ǵēd-ti* > **ǵēsti* ipf. 'jesti'; **pi-ti* ipf. 'piti'; *(*v̥-*)*kus-i-ti* pf. 'pokusiti' / *(*v̥-*)*kus-ja-ti* > *(*v̥-*)*kušati* ipf. 'pokušati');
- glagoli s pomeni kot *'imeti', *'prejeti, dobiti', prvotno s partitivnim pomenom v smislu *'imeti, prejeti, dobiti od česa' (**ǵm-ě-ti* ipf. 'imeti'; **pri-ǵe-ti* pf. 'prejeti, dobiti' / **pri-ǵm-a-ti* ipf. 'prejemati, dobivati', **po-luč-i-ti* pf. 'prejeti' / **po-luč-a-ti* ipf. 'prejemati');
- glagoli čutnega zaznavanja s pomeni kot *'slišati', *'videti' (**slyš-a-ti* ipf. 'slišati', **sluš-a-ti* ipf. 'slišati, poslušati', **v̥n-uš-i-ti* pf. 'zaslišati'; **vid-ě-ti* ipf. 'videti, gledati', **zbr-ě-ti* ipf. 'videti, gledati' / **do-zbr-ě-ti* pf. 'uzreti', **motr-i-ti* ipf. 'gledati', **ględ-a-ti*/**ględ-ě-ti* ipf. 'gledati');

²³ Praindoevropski rodilnik se v praslovansčini oblikovno ni ohranil; praslovanski rodilnik oblikovno nadaljuje praindoevropski ločilnik, pomensko pa praindoevropski ločilnik in rodilnik. Tisti praslovanski rodilnik, ki pomensko nadaljuje praindoevropski rodilnik, je v pričujočem besedilu imenovan rodilniški rodilnik, tisti pa, ki pomensko nadaljuje praindoevropski ločilnik, pa ločilniški rodilnik.

- č) glagoli duševnega zaznavanja s pomeni kot *‘razumeti’, *‘paziti, opazovati, varovati, čuvati’, *‘obiskati’ (**orzum-ě-ti* pf./ipf. ‘razumeti’ / **orzum-ě-va-ti* ipf. ‘razumevati’; **błud-ti* > **błusti* ipf. ‘paziti, opazovati’, **vъn-ę-ti* pf. ‘opaziti’ / **vъn-ъm-a-ti* ipf. ‘opazovati’, **pas-ti* ipf. ‘varovati, čuvati’; **po-sět-i-ti* pf. ‘obiskati’ / **po-sět-ja-ti* > **po-sělati* ipf. ‘obiskovati’);
- d) glagoli s pomeni kot *‘doseči, zgrabiti, dotakniti se’, *‘oprijeti se, držati se’, *‘slediti’, ki so bili večinoma povratni s **se* (**(pri-)kos-nq-ti se* pf. ‘dotakniti se’ / **(pri-)kas-a-ti se* ipf. ‘dotikati se’, **tъk-nq-ti* pf. ‘dotakniti se’ / **tyk-a-ti* ipf. ‘dotikati se’; *(*j*)*ę-ti* pf. ‘oprijeti se, zgrabiti’, **dbrъž-a-ti (se)* ipf. ‘držati se’; **seld-i-ti* ipf. / **seld-ov-a-ti* ipf. ‘slediti’);
- e) glagoli premikanja s predpono **do-* s prvotnim adlativnim pomenom *‘iti do’ (**do-jiti* pf. ‘doiti, dospeti, priti, prispeti’, **do-tek-ti* > **do-teli* pf. ‘dospeti, dohiteti’, **do-plu-ti* pf. ‘dopluti, pripluti’, **do-ved-ti* > **do-vesti* pf. ‘dovesti, privesiti’);
- f) glagoli doseganja s prenesenimi pomeni kot *‘hoteti, želeti, iskati, zahtevati’, *‘biti lačen, biti žejen’, *‘prostiti’, *‘čakati’, *‘ljubiti’, *‘sovražiti’ (**xъt-ě-ti*/**xot-ě-ti* ipf. ‘hoteti’, **žel-ě-ti*/**žel-a-ti* ipf. ‘želeti si’, *(*j*)*isk-a-ti* ipf. ‘iskati’; **olk-a-ti* ‘biti lačen’, **žed-ě-ti*/**žed-a-ti* ‘biti žejen’; **pros-i-ti* ipf. ‘prostiti’; **ča-ja-ti* ipf. ‘čakati’, **žbd-a-ti* ipf. ‘čakati’; **lub-i-ti* ipf. ‘ljubiti’ / **vъz-lub-i-ti* pf. ‘vzljubiti’; **ne-na-vid-ě-ti* ipf. ‘sovražiti’ / **vъz-ne-na-vid-ě-ti* pf. ‘zasovražiti’).

V slovanskih jezikih je opazno spreminjanje glagolske vezave od roditeljske k tožilniški: $\text{Sub}_{\text{nom}}\text{-Verb-Sub}_{\text{gen}} \rightarrow \text{Sub}_{\text{nom}}\text{-Verb-Sub}_{\text{acc}}$. V BS je predmetni roditeljski roditelj ohranjen redko, v večini primerov se že pojavlja predmetni tožilnik.

Predmetni roditeljski roditelj je ohranjen pri glagolih **po-sět-i-ti* pf. ‘obiskati’ / **po-sět-ja-ti* > **po-sělati* ipf. ‘obiskovati’ (> stesl. по-сѣтити pf. ‘obiskati’ / по-сѣштати ipf. ‘obiskovati’: *яко посѣти господъ богъ люднн своихъ* / *jako posěti gospodъ bogъ ljudii svoixъ* (Lk 7, 16) ‘kajti gospod bog je obiskal svoje ljudi’) (BS *malomogonka* [...] *bozcekacho* (II 48–49) = *malomogŏta* [...] *posětaxo* ‘onemoglega so obiskovali’, *uclepenih bozcekachu* (II 54–55) = *vklepenix posětaxo* ‘vklejene so obiskovali’)²⁴ in **jisk-a-ti* ipf. ‘iskati’ (> stesl. *искати* ipf. ‘iskati’: *искааше подобна врѣмене* / *iskaaše podobna vrēmene* (Lk 22, 6) ‘Iskal je ugoden čas’) (BS *tofe izco iega milozti* (III 11–12) = *tože isko jega milosti* ‘tudi iščem njegovo milost’).

Predmetni roditeljski roditelj je bil zamenjan s predmetnim tožilnikom pri naslednjih glagolih: **jm-ě-ti* ipf. ‘imeti’ (> stesl. *имѣти* ipf. ‘imeti’: *имать свѣта животънакго* / *imaty světa životъnajego* (Jn 8, 12) ‘Ima življenjsko luč’) (BS *imeti mi ie fivuot po zem imeti mi ie otpuztic moih grechou* (I 9–10) = *iměti mi je život po sem, iměti mi je otpustak mojih grěchov* ‘imeti mi je življenje po tem, imeti mi je odpustek mojih grehov’, *zio prio imeti* (II 87) = *sjq pŏjjo iměti* ‘ta spor imeti’, *elicofe zimizla imam* (III 48–49) = *elikože s(ə)misla imam* ‘kolikor smisla imam’), **pri-ję-ti* pf.

²⁴ Oblika BS *malomogŏta* kaže tako na roditelj kot na tožilnik (nastanek kategorije živosti pri samostalnikih moškega spola), medtem ko oblika BS *vklepenix* nedvomno kaže na roditelj.

‘prijeti’ / **pri-jem-a-ti* ipf. ‘prijemati’ (> stcsl. при-ѣти pf. ‘prijeti, prejeti’: подобно ксть квасоу, якоже прикмыши жена съкры въ мѣцѣ / podobno jestь kvasu, jehože prijemšī žena sьkry vь mьcě (Lk 3, 21) ‘Podobno je kvasu, ki ga je žena, potem ko ga je dobila, skrila v moki’) (BS *primi moiv izpovued moih grechou* (I 11) = *primi moje izpoved mojih grehov*, *primete vuecfne vuezelie i vuecfni fiuot* (I 33–34) = *primete večne veselje i večni život* ‘prejmite večno veselje in večno življenje’, *da bim [...] puztic ot boga priel* (III 22–34) = *da bim [...] otpustak od boga prijel* ‘da bi odpustek od boga prejel’,²⁵ **sliš-a-ti* ipf. ‘slišati’ / **u-sliš-a-ti* pf. ‘zaslišati’ (> stcsl. слышати ipf. ‘slišati’ / оу-слышати pf. ‘zaslišati’: свѣтъиухъ словесъ да слышимъ / svętyixъ slovesъ da slyšimъ (Supr. 452, 26) ‘Da slišimo svete besede’) (BS *da bim uzliffal na zodni den tuo milozt vueliu* (I 31–32) = *da bim uslišal na sodni dan tvoje milost veľo* ‘da bi uslišal na sodni dan tvojo milost veliko’), **ne-na-vid-ě-ti* ipf. ‘sovražiti’ / **vьz-ne-na-vid-ě-ti* pf. ‘zasovražiti’ (> stcsl. не-на-видѣти ipf. ‘sovražiti’ / вьз-не-на-видѣти pf. ‘zasovražiti’: не можетъ миръ ненавиѣти васъ, мене же ненавиѣти / ne možetъ mirъ nenaviděti vasъ, mene že nenaviděti (Jn 7, 7) ‘Ne more svet sovražiti vas, mene pa sovraži’) (BS *nepriiaznina uznenuvideffe* (II 32–33) = *[dēla] Neprijaznina vznenuviděšę* ‘dela Neprijaznega so zasovražili’), **ľub-i-ti* ipf. ‘ljubiti’ / **vьz-ľub-i-ti* pf. ‘vzljubiti’ (> stcsl. любити ipf. ‘ljubiti’ / вьз-любити ipf. ‘vzljubiti’: оно, якоже мы любимъ / ono, jehože my ljubimъ (Supr. 130, 1) ‘Ono, kar mi ljubimo’) (BS *bofiu uzliubife* (II 34) = *[dēla] božja vzľubišę* ‘dela božja so vzljubili’).

Ob zanikanem glagolu in posledično s predmetom v roditelju, ki je za določanje glagolske vezave nepoveden, se pojavljata glagola **pas-ti* ipf. ‘varovati, čuvati’ (> stcsl. пасти ipf. ‘pasti’) (BS *eŕe roti choiŕe ih ne pazem* (II 23–24) = *eže roti, kojixže ne pasem* ‘kakor prisege, ki jih ne spoštujemo’) in **sv-pas-a-ti* ipf. ‘varovati’ (> stcsl. съ-пасати ipf. ‘reševati, varovati, ščititi’) (BS *iezem ne zpažal nedela* (I 18) = *jesam ne spasal nedēla* ‘nisem spoštoval praznika’).

Predmetni sklon ni besedilno aktualiziran pri naslednjih glagolih: **pi-ti* ipf. ‘piti’ (> stcsl. пити ipf./pf. ‘piti’) (BS *zeŕti ich pigem* (II 37–38) = *časti jix pijem* ‘na njihovo čast pijemo’);²⁶ **vid-ě-ti* ipf. ‘videti’ (> stcsl. видѣти ipf. ‘videti’: виждь и винограда своего / vižďь i vinograda svojego (Euch 100a 1) ‘Poglej tudi svoj vinograd’) in **or-zum-ě-ti* ‘razumeti’ (> stcsl. разоумѣти pf./ipf. ‘razumeti’: разоумѣвъши своего зъла / razumevšī svojego zъla (Supr. 43, 23) ‘razumevši svoje zlo’) (BS *moŕete potomu zinzī uvideti i zami razumeti* (II 27–29) = *možete potomu, sinci, viděti i sami razuměti* ‘morete zato, sinčki, videti in sami razumeti’).

²⁵ Ob zanikanem glagolu se pojavlja roditelj (BS *nikoligeŕe petfali ne imugi ni ŕlzna te-leze imoki* (II 4–6) = *nikoliježe pečali ne imy ni ŕlzna tělese imoŕi* ‘nikoli skrbi ne imajoč niti solznega telesa imajoč’, *staroŕti ne prigemlioki* (II 3–4) = *starosti ne prijemloŕi* ‘starosti ne prijemajoč’).

²⁶ Pri dajalnik BS *časti gre* za prislovni dajalnik, in sicer dajalnik namena (*dativus finalis*), katerega pomen je pogojen s pomenom glagola (glagol prizadevanja) in pomenom samostalnika (pojem).

3.3 Glagoli z imenovalnikom in ločilniškim roditeljem

Ločilniški roditelj (tj. pomenski kontinuant praindoevropskega ločilnika) ima prvotno prislovni pomen izhodiščno mesto (ablativni pomen), drugotno pa tudi predmetni pomen prizadeto: **Sub_{nom}–Verb–Sub_{abl}**. Ločilniški roditelj imajo prvotno:

- glagoli premikanja s predponami **ot(v)-* ‘od-’, **u-* ‘stran’, **jbz-/*vy-* ‘iz-’, **sb-* ‘z-/s-’ s prvotnim ablativnim pomenom **‘iti od’* (**ot-i-ti* pf. ‘iti od, oditi’, **jbz-i-ti/*vy-ji-ti* pf. ‘iti iz’);
- glagoli s pomeni **‘bežati’*, **‘umakniti se, izogibati se, paziti se, varovati se’*, **‘opustiti, odstopiti, odpovedati se’*, **‘zgrešiti, zamuditi’* (**běž-a-ti* ipf. ‘bežati’ / **u-běž-a-ti* pf. ‘ubežati’; **klon-i-ti* ipf. ‘izogibati se’; **ot-sta-ti* > **ostati* pf. ‘opustiti’, **po-stop-i-ti* pf. ‘odstopiti’; **grěš-i-ti* ipf. ‘grešiti’);
- glagoli s pomeni **‘biti prazen, pogrešati, potrebovati’* (**terb-ov-a-ti* ipf. ‘potrebovati’);
- glagoli s pomeni kot **‘bati se’*, **‘osupniti, ustrašiti se’*, **‘sramovati se’*, **‘čutiti gnus, imeti odpor, mržnjo’* (**boj-a-ti se* ipf. ‘bati se’, **trepet-a-ti* ipf. ‘trepetati, tresti se’; **užas-nq-ti se* pf. ‘osupniti’ / **užas-a-ti se* ipf. ‘osupljati’, **u-straš-i-ti se* pf. ‘ustrašiti se’ / **u-straš-a-ti se* ipf. ‘ustrahovati se’; **styd-ě-ti se* ipf. ‘sramovati se’, **sorm-i-ti se* pf. / **sorm-ja-ti se* > **sormlāti se* *ipf. ‘sramovati se’; **gnus-i-ti se* ipf. / **gnus-ja-ti se* > **gnušati se* ipf. ‘čutiti gnus, stud’, **mьrz-ě-ti se* ipf. ‘imeti mržnjo’);
- glagoli s pomeni čustvenega vznemirjenja kot **‘jokati, objokovati’*, **‘žalovati, obžalovati’*, **‘maščevati se, kaznovati’* (**plak-a-ti* ipf. ‘jokati’; **žal-i-ti* ipf. ‘žalovati, obžalovati’; **mьst-i-ti* pf. ‘maščevati se, kaznovati’).

V slovanskih jezikih je opazno spreminjanje glagolske vezave glagolov z brezpredložnim ločilniškim roditeljem, in sicer glede na to, ali se je ločilnik pojavljal ob glagolih premikanja ali nepremikanja.

Prislovni brezpredložni ločilnik ob glagolih premikanja s pomenom izhodiščno mesto se je navadno zamenjal s predložnim prislovnim ločilnikom z istim pomenom: **Sub_{nom}–Verb_{+movendi}–Sub_{abl}** → **Sub_{nom}–Verb_{+movendi}–Praep–Sub_{abl}** (Praep = **otv*, **jbz*, **sb*). V BS pri enem pojavljajočem se tovrstnem glagolu prislovni ločilnik besedilno ni aktualiziran: **běž-a-ti* ipf. ‘bežati’ / **u-běž-a-ti* pf. ‘ubežati’ (> stsl. бѣжати ipf. ‘bežati’ / оу-бѣжати pf. ‘ubežati’: никътоже объштатего коньца оубѣжа / nikъtože obštatjego konьsa uběža (Supr. 238, 10) ‘Nihče ni ubežal skupnemu koncu’) (BS *nicacofé ubegati* (II 70–71) = *nikakože uběgati* ‘nikakor ubežati’).

Predmetni brezpredložni ločilnik ob glagolih nepremikanja se je lahko zamenjal s predmetnim brezpredložnim tožilnikom: **Sub_{nom}–Verb_{-movendi}–Sub_{abl}** → **Sub_{nom}–Verb_{-movendi}–Sub_{acc}**. V BS je predmetni ločilnik ohranjen pri glagolih **ot-sta-ti* > **ostati* pf. ‘opustiti’ (> stsl. о-стати pf. ‘ostati; pustiti (pri miru); oditi, opustiti’, о-стати сѧ pf. ‘odreči se čemu’) (BS *botomu ozstanem zich mirzcih del* (II 17–19) = *potomu ostaněm six myzkix děl* ‘zato opustimo ta mrzka dela’), **u-kry-ti* pf. ‘skriti’ (> stsl. оу-крыти pf. ‘skriti’: того очию ничѣто не оукрыеть сѧ / togo očiju ničeto ne ukryetъ se ‘Pred tega očmi se nihče ne bo skrila’) (BS *egofe ne mofem nikife liza*

ni ucriti (II 68–70) = *egože ne možem nikimže lica ni ukriti* ‘česar ne moremo pred nikomer lica niti skriti’) in **ka-ja-ti se* ipf. ‘kesati se’ (> stcsl. *клати сѧ* ipf. ‘kesati se’: *кѧж сѧ въсѧмъ зѧлобѧ, ѡже сѧтворихъ* ‘Kesam se vse zlobe, ki sem jo storil’) (BS *caiu ze moih grechou* (III 46–47) = *kajō se mojix grēxov* ‘kesam se svojih grehov’), medtem ko je bil zamenjan s predmetnim tožilnikom pri glagolu **po-ščed-ě-ti* pf. ‘obvarovati, prihraniti, prizanesti’ (> stcsl. *по-штѧдѧти* pf. ‘privarčevati, prihraniti, prizanesti’: *поштѧди оудовѧ своихъ / पोштеди удовъ своихъ* ‘Prizanesi udom svojim’) (BS *eche me bofe postediŕi* (III 50) = *éle me, bože, poščediŕi* ‘če me boš, o bog, prihranil’).

3.4 Glagoli z imenovalnikom in dajalnikom

Dajalnik ima prvotno predmetni pomen prejemnika (*recipiens*) oziroma lastnika (*possessor*) ali prislovni pomen namena (*finis*): **Sub_{nom}-Verb-Sub_{dat}**. Glagoli z dajalnikom so bili prvotno:

- a) nekateri glagoli rekanja s pomeni kot **‘moliti’*, **‘lagati’*, **‘soditi’* (**modl-i-ti* (*se*) ipf. ‘moliti’; **lŕg-a-ti* ipf. ‘lagati’; **sqditi* ipf. ‘soditi’);
- b) glagoli s pomenom **‘vladati’* (**vold-ti* > **volsti* ipf. ‘vladati’);²⁷
- c) glagoli koristi in škode s pomeni kot **‘pomagati’*, **‘služiti’*, **‘ubogati*, kloniti, pokoriti se, podvreči se’, **‘žrtvovati’*, **‘paziti*, varovati’, **‘koristiti’*, **‘škoditi’* (**po-mog-ti* > **po-molŕ* pf. ‘pomoči’ / **po-mag-a-ti* ipf. ‘pomagati’; **služ-i-ti* ipf. ‘služiti’ / **po-služ-i-ti* pf. ‘služiti’; **povin-ov-a-ti se* ipf. ‘podvreči se’, **po-kor-i-ti se* pf. ‘pokoriti se’, **klon-i-ti se* pf. ‘kloniti se’ / **klan-ja-ti se* > **klaŕati se* ipf. ‘klanjati se’, **po-klon-i-ti se* pf. ‘prikloniti se’; **po-žer-ti* pf. ‘žrtvovati’; **vŕn-im-a-ti sebě* ipf. ‘paziti, varovati se’, **orzum-ě-ti* ipf. ‘razumeti’; **polŕza byti* ‘biti korist’, **pro-spě-ti* ipf. ‘koristiti’, **bolg-o-dě-ja-ti* ipf./pf. ‘delati dobro’; **verd-i-ti* pf. ‘škodovati’, **(škod)-i-ti* ipf./pf. ‘škoditi’, **vŕz-born-i-ti* ipf. ‘braniti, preprečiti’, **za-pe-ti* pf. ‘spodmakniti noge’, **za-dě-va-ti* ipf. ‘preprečiti’);
- č) glagoli s pomeni kot **‘delati* prikladno, primerno; podobno; enako’ v tvorniku ter **‘biti* prikladno, primerno; podobno; enako’ v trpniku (**podob-a-ti* ipf. ‘spodobiti se’, **do-sto-ja-ti* ipf. ‘spodobiti se’, **god-i-ti* ipf. ‘biti prijetno, prikladno, po godu’, **god-ě byti* ‘biti po godu’).

V slovanskih jezikih je ponekod opazno spreminjanje glagolske vezave od dajalnika k tožilniku: **Sub_{nom}-Verb-Sub_{dat}** → **Sub_{nom}-Verb-Sub_{acc}**.

V BS se predmetni dajalnik ohranja pri naslednjih glagolih: **modl-i-ti* (*se*) ipf. ‘moliti, prositi’ (> stcsl. *молити (сѧ)* ipf. ‘moliti, prositi’) (BS *i nam ze modliti tomuge vuŕchnemo otzu goŕzpodi* (II 59–61) = *i nam se modliti tomuje vŕxněmu otcu gospodi* ‘in nam se je moliti istemu vrhnjemu očetu gospodu’), **sqd-i-ti* ipf. ‘soditi,

²⁷ Pomen **‘vladati’* je najverjetneje nastal iz pomena **‘ukazovati’*, prvotno gre torej za glagol rekanja.

presojati' (> stosl. сѣДИТИ ipf./pf. 'soditi, presojati') (BS *igdafe prideš zōdit siuuim i mrtuim* (III 56–58) = *igdaže prideš sōdit žīvim i mrtvim* 'ko boš prišel sodit živim in mrtvim'), **klan-ja-ti se* > **klañati se* ipf. 'klanjati se' (> stosl. КЛАНЯТИ сѧ ipf. 'klanjati se; spoštovati') (BS: *clanam ze i modlim ze im* (II 36–37) = *klañam se i modlim se jim* 'klanjamo se in se jim molimo'), **do-sto-ja-ti* ipf. 'spodobiti se, biti prav, biti primerno' (> stosl. ДО-СТОЯТИ ipf.: ДО-СТОИТЬ КОМОУ/ЧЕСОМОУ + Inf. 'spodobi se, prav je, primerno je') (BS *imfe ze nam dozfoi od gego zavuekati* (II 94–96) = *jimže se nam dostoji od jeho zavēfati* 's čim se nam spodobi od njega ubraniti'). Prvotni pomen ohranja glagol **u-klon-i-ti (se)* (> stosl. ОУ-КЛОНИТИ ipf. 'odkloniti, odvrniti': ОУКЛОНИЛЪ КСИ СТЬСА НАША ОТЬ ПЪТИ ТВОЕГО / uklonil jesi stьze naše oť pōti tvojego (Ps 43, 19) 'Odklonil si naše steze od svoje poti'; ОУ-КЛОНИТИ сѧ ipf. 'odkloniti se, odmakniti se') (BS *ide necamo ze vcloniti* (II 84–85) = *ide nē kamo se ukloniti* 'ni kam se ukloniti'), ki pa predmeta v dajalniku nima besedilno aktualiziranega.

3.5 Glagoli s predložnim sklonom

V BS se pojavljata dva glagola, ki se vežeta s predložnim sklonom oziroma predmetnim odvisnikom, in sicer **věr-ov-a-ti* ipf. 'verovati' (> stosl. ВѢРОВАТИ ipf. 'verovati') (BS *tofe uueruiu u bog uzemogoki* (III 4–6) = *tože věrujō v bog vsemogōfi* 'tudi verujem v boga vsemogočega', *i vueruiu da mi ie [...] iti fe na on zuet* (II 8–9) = *i věrujō, da mi je [...] iti že na on svēt* 'verujem, da mi je iti na oni svet') in **mysl-i-ti* ipf. 'misliti' (> stosl. МЫСЛИТИ ipf. 'misliti; nameravati') (BS *da c tomu dini zinzi muzlite* (II 83–84) = *da k tomu d(ə)ni, sinci, myslite* 'da na tisti dan, sinki, mislite'). V obeh primerih gre za glagol umevanja, ki prizadeto izraža s predložnim tožilnikom (**vь(n)_{acc}*) oziroma dajalnikom (**kь(n)_{dat}*), ki imata preneseni prostorski/krajevni pomen ciljno mesto (direktivni pomen).

4 Trovezljivi (trivalentni) glagoli

Trovezljivi (trivalentni) glagoli so dvoprehodni (bitranzitivni) ter imajo osebkov imenovalnik in dva (nepredložna ali predložna) odvisna sklon: **Sub_{nom}** – **Verb_{tr}** – **Sub_{cas.obl.}** – **Sub_{cas.obl.}**.

4.1 Glagoli z imenovanikom, dajalnikom in tožilnikom

Trovezljivi glagoli z imenovanikom, dajalnikom in tožilnikom imajo osebkov imenovalnik s pomenom vršilec/vršilnik dejanja, predmetni dajalnik s pomenom prejemnik in predmetni tožilnik s pomenom prizadeto: **Sub_{nom}** – **Verb** – **Sub_{dat}** – **Sub_{acc.}**. Glagoli s predmetnim dajalnikom in predmetnim tožilnikom so bili prvotno glagoli dajanja, jemanja, rekanja in učenja.

4.1.1 Glagoli dajanja

Glagoli dajanja v širšem smislu imajo pomene kot *‘dati’, *‘darovati’, *‘izročiti’, *‘pustiti’, *‘posoditi’, *‘plačati, povrniti, nadomestiti’, *‘žrtvovati’, *‘nuditi’, *‘deliti’ (**da-ti* pf. ‘dati’ / **da-ja-ti* ipf. ‘dajati’ in sestavljenke kot **otъ-da-ti* pf. ‘oddati’, **po-da-ti* pf. ‘podati’, **pro-da-ti* pf. ‘prodati’, **per-da-ti* pf. ‘predati’, **vъ-da-ti* pf. ‘vročiti’, **vъz-da-ti* pf. ‘vrniti, povrniti’; izpeljanke iz samostalnika **dar-ъ* ‘dar, darilo’ kot **dar-i-ti* ipf. ‘darovati’, **dar-ov-a-ti* ipf. ‘darovati’; izpeljanke iz predložnih zvez s samostalnikom **rok-a* ‘roka’ kot **po-rqč-i-ti* pf. ‘izročiti, predati’; **pust-i-ti* pf. ‘pustiti’ / **pust-ja-ti* > **puščati* ipf. ‘puščati’ in sestavljenke kot **otъ-pust-i-ti* pf. ‘odpustiti’, **o(b)-prost-i-ti* pf. ‘narediti prosto, pustiti oditi’; **po-sqđ-i-ti* pf. ‘posoditi’ / **po-sqđ-ja-ti* > **po-sqđati* ipf. ‘posojati’, **požitъč-i-ti* pf. ‘posoditi’; **plat-i-ti* pf. ‘plačati’ / **plat-ja-ti* > **plalati* ipf. ‘plačati’, **želd-ti* > **želsti* pf./ipf. ‘nadomestiti izgubo, plačati dolg’; **žer-ti*/**žbr-ti* ipf. ‘žrtvovati’; **skyt-a-ti* ipf. ‘nuditi’, **nud-i-ti* ipf. ‘siliti’; **děl-i-ti* ipf. ‘deliti’). V slovanskih jezikih glagoli dajanja v večini primerov ohranjajo predmetni dajalnik in predmetni tožilnik.

V BS se pojavljajo naslednji glagoli dajanja: **da-ti* pf. ‘dati’ (> stcsl. дати pf. ‘dati’) (BS *dai mi bože gozpodi tuuoio milozt* (III 50–52) = *daj mi, bože gospodi, tvojo milost* ‘daj mi, o bog gospod, svojo milost’, *vše ze da vmoku za vuiž narod* (I 27–28) = *uže se da v mōkq za vās narod* ‘že se je dal v trpljenje za ves rod’), **po-rqč-i-ti* pf. ‘izročiti, predati’ (> stcsl. по-ржчити pf. ‘zapustiti, zaupati; zaročiti’: мѣнѣ поржчи богъ соу҃гоу҃бъ даоу҃идовѣ пжть / мѣнѣ porqči bogъ sugubъ dauidovъ pqtъ ‘Meni je zaupal gospod dvojno Davidovo pot’) (BS *miloztivui bože tebe poronfo me telo* (I 29) = *milostivi bože, tebě porqčq mě tělo* ‘o milostljivi bog, tebi izročam svoje telo’, *tebe bože miloztivui porufo uza moia zlouuez* (III 59–62) = *tebě, bože milostivi, porqčq vsa moja sloves[a]* ‘tebi, o bog milostljivi, izročam vse svoje besede’), **za-dě-ti* pf. (> stcsl. за-дѣти pf./ipf. ‘naložiti, prisiliti’: имѣше симона кѣтера кѣринѣа [...] задѣша кмоу҃ кръстѣ носити по исусу / iměše simona jetera kŕirinĕa [...] zaděše jemu krěstъ nositi po isusu ‘Potem ko so prijeli nekega Simona iz Cirene, so mu naložili križ nositi za Jezusom’) (BS *acoše ti mi zadeneš* (I 26) = *akože ti mi zadeneš* ‘kakor mi ti naložiš’). V trpniku se pojavlja glagol **u-gotov-i-ti* pf. ‘pripraviti’ (> stcsl. оу҃-готовити pf. ‘pripraviti’) (BS *eše v iezt ugotoulieno iz uueka v uuek* (I 34–35) = *eže v[i] jest ugotovlĕno iz vĕka v vĕk* ‘kar vam je pripravljeno iz veka v vek’, *v zesarstuo fuoge eše iest ugotouleno izvvolenico^{com} bošiem* (II 64–6) = *v cĕsarstvo svoje, eže jest ugotovlĕno [...] izvolĕnikom božjem* ‘v cesarstvo svoj, ki je pripravljeno izvoljencem božjim’).

4.1.2 Glagoli jemanja

Glagoli jemanja v širšem pomenu imajo pomene kot *‘jemati’, *‘krasti, odtujiti’ (**jē-ti* pf. ‘vzeti, zgrabiti, ujeti; začeti’ / **jьm-a-ti* ipf. ‘jemati’ in sestavljenke kot **vъz-ē-ti* pf. ‘vzeti gor, dvigniti’, **ot-ē-ti* pf. ‘vzeti stran, rešiti, osvoboditi’, **jьz-ē-ti* pf. ‘vzeti ven’; **krad-ti* > **krasti* ipf. ‘krasti’ / **u-krad-ti* > **u-krasti* pf. ‘ukrasti’).

V BS se pojavljata kontinuanta glagolov **vъz-e-ti* in **ot-e-ti*. Glagol **vъz-e-ti* pf. 'vzeti gor, dvigniti' / **vъz-ъm-a-ti* ipf. 'jemati gor, dvigati' (> stcsl. вѣз-ати pf. 'vzeti, zgrabiti; prejeti, dobiti', вѣз-ати сѧ pf. 'dvigniti se') (BS *da bim na zem zute tacoga grecha pocazen vzal* (I 25) = *da bim na sem svѣtѣ takoga grѣxa pokazan vzal* 'da bi na tem svetu takega greha kaznen gori vzal') se pojavlja v fraznem glagolu **pokazъ vъzeti* 'vzeti gor kaznen, biti kaznovan',²⁸ ki je nastal, ko je imel glagol **vъzeti* še prvotni pomen **vzeti gor, dvigniti* (s predmetom v tožilniku s pomenom prizadeto, možen bi bil tudi predmet v dajalniku s pomenom koristnik, ki pa ni besedilno aktualiziran) in ne drugotnega **vzeti* (s predmetom v tožilniku s pomenom prizadeto in predmetom v dajalniku s pomenom prejemnik). Glagol **ot-e-ti* pf. 'vzeti stran' / **ot-ъm-a-ti* ipf. 'jemati stran' (> stcsl. от-ати pf. 'rešiti, osvoboditi, vzeti stran' / от-амати ipf. 'jemati stran') (BS *da bi ni zlodeiu otel* (I 28) = *da bi ni zlodѣju otel* 'da bi nas zlodeju otel', *otmi me vzem zlodeiem* (I 28–29) = *otmi me všem zlodѣjem* 'otmi me vsem zlodejem', *gemu ze oteti* (II 96) = *jemu se oteti* 'njemu se oteti') je imel zaradi predpone **ot-* s prvotnim ablativnim pomenom najverjetneje prvotno ob sebi tožilnik s pomenom prizadeto in ločilniški rodilnik s pomenom izhodiščno mesto (stcsl. отъими отъ мене раны твоѣ / отъми отъ мене rany tvoje 'Vzemi stran od mene svoje rane'), v BS pa se pojavlja tožilnik s pomenom prizadeto in dajalnik s pomenom prejemnik.²⁹

4.1.3 Glagoli rekanja

Glagoli rekanja imajo pomene kot **reči, govoriti, povedati*, **prerokovati*, **odgovoriti*, **obljubljati, prisegati*, **veleti, ukazati*, **pretiti, groziti*, **rogati se, zasmehovati*, **očitati, sramotiti*, **grajati, karati, zmerjati*, **zahvaliti (se)*, **svetovat*, **tožiti* (**rek-ti* > **reči* pf. 'reči' / **rĕk-a-ti* ipf. 'rekati', **govor-i-ti* ipf. 'govoriti', **golgol-a-ti* ipf. 'govoriti', **vĕt-i-ti* ipf. 'govoriti, pogovarjati se' / **vĕt-ja-ti* > **vĕtati* ipf. 'govoriti, pogovarjati se', **po-vĕd-ĕ-ti* pf. 'povedati', **sъ-kaz-a-ti* pf. 'razložiti, reči'; **pro-rek-ti* > **pro-reči* pf. 'prerokovati', **pro-po-vĕd-ĕ-ti* ipf. 'prerokovati'; glagoli s predpono **ot-* s prvotnim ablativnim pomenom kot **otъ-vĕt-i-ti* pf. 'odgovoriti' / **otъ-vĕt-ja-ti* > **otъvĕtati* ipf. 'odgovorjati'; **ob-vĕt-i-ti* > **obĕtiti* pf. 'obljubiti' / **ob-vĕt-ja-ti* > **obĕlati* ipf. 'obljubljati', **pri-seg-ti* > **pri-seĭti* pf. 'prisegati' / **pri-seg-a-ti* ipf. 'prisegati', **klĕti se* ipf. 'prisegati', **ob-roĭ-i-ti* pf. 'obljubiti'; **vel-ĕ-ti* ipf. / **po-vel-ĕ-ti* pf. 'veleti, ukazati'; **per-t-i-ti* 'pretiti, groziti'; **rog-a-ti se* 'rogati se, zasmehovati'; **do-sad-i-ti* pf. 'užaliti'; **po-nos-i-ti* pf. 'očitati, sramotiti'; **po-jĕ-ti* pf. / **po-jъm-a-ti* ipf. 'karati, grajati', **na-da-va-ti* ipf. 'zmerjati'; **za-xval-i-ti*

²⁸ Frazni glagoli z glagolom **vъzeti* v stari cerkveni slovanščini so na primer *конѣць вѣзати* 'vzeti konec, pogubiti se', *начѧтъкъ вѣзати* 'začeti', *повѣдѧж вѣзати* 'zmagati', *сѧмрътъ вѣзати* 'umreti'.

²⁹ S slabitvijo prostorskega/krajevnega pomena glagolske predpone, ki prvotno določa sklon s prostorskim/krajevnim pomenom, se spremeni tudi glagolska vezava (**ot-e-ti kogo/ĉto (otъ) kogo/ĉesa* 'vzeti stran koga/kaj od koga/ĉesa' > **ot-e-ti kogo/ĉto komu/ĉesomu* 'vzeti stran koga/kaj komu/ĉemu').

pf. 'zahvaliti', **bolg-o-dar-i-ti* ipf. 'zahvaljevati se', *(*děk*)-*ov-a-ti* ipf. 'zahvaljevati se'; **svět-ov-a-ti* ipf. 'svetovati', *(*rad*)-*i-ti* ipf. 'svetovati'; **tž-i-ti* 'tožiti').

Pri glagolih rekanja v BS tožilnik in dajalnik nista povsod besedilno aktualizirana: **po-věd-a-ti* ipf. 'povedati' (> stcsl. *по-вѣдати* ipf. 'povedati') (BS *iufe gezim bovvedal* (II 88) = *jože jesam povědal* 'ki sem jo povedal'), **jbz-po-věd-ě-ti* pf. 'izpovedati' (> stcsl. *ис-по-вѣдѣти* pf. 'izpovedati, priznati') (BS *tebe izpovuede vuez moi greh* (I 2–3) = *tebě izpovědě vās moj grěx* 'tebi izpovem ves svoj greh', *bogu uže mogokemu izpouuede uže moie greche* (III 25–27) = *bogu vsemogotěmu izpovědě vsę moję grěxę* 'bogu vsemogočnemu izpovem vse svoje grehe'), **golgol-a-ti* ipf. 'besedovati, govoriti' (> stcsl. *глаголати* ipf. 'govoriti, praviti') (BS *glagolite po naz redka sloveza* (I 1) = *glagolite po nas rědka slovesa* 'govorite za nami maloštevilne besede'), **za-golgol-a-ti se* pf. 'odpovedati se' (BS *iaz ze zaglagolo zlodeiu* (III 1–2) = *jaz se zaglagolō zloděju* 'jaz se odpovem zlodeju'), **po-čit-ti* > **počisti* pf. 'našteti' (> stcsl. *по-чисти* pf. 'spoštovati') (BS *im grechi vuafa posfete* (II 111–112) = *jim grěxi vašę poštěte* 'jim grehe svoje naštejte').

4.1.4 Glagoli učenja

Glagoli učenja imajo pomene kot *'kazati', *'učiti (se)', *'navaditi (se)', *'znati, vedeti' (**kaz-a-ti* ipf. 'kazati' / **po-kaz-a-ti* pf. 'pokazati' in sestavljenke kot **na-kaz-a-ti* pf. 'poučiti'; **uč-i-ti* ipf. 'učiti' / **na-uč-i-ti* ipf. 'naučiti', **na-stav-i-ti* pf. 'naučiti' / **na-stav-ja-ti* > **nastavlati* ipf. 'učiti'; **vyk-nō-ti* ipf. 'navaditi se' / **na-vyk-nō-ti* pf. 'navaditi se'; **zna-ti* ipf. 'znati, vedeti'). V BS se pojavlja glagol **u-kaz-a-ti* pf. 'pokazati' (> stcsl. *у-казати* pf. 'pokazati, predstaviti') (BS *ucazal ge imfeze ...* (II 94) = *ukazal je, jimže ...* 'pokazal je, s čim ...') s predmetnim odvisnikom, toda z besedilno neaktualiziranim dajalnikom.

4.1.5 Glagoli premikanja

Glagoli premikanja imajo ob sebi lahko tožilnik in dajalnik, pri čemer je njun pomen odvisen od slovarskega pomena samostalnika v teh sklonih. Če je v dajalniku samostalnik s podspolom živo, ima pomen prejemnik (predmetni dajalnik), če pa samostalnik s podspolom neživo, potem pa pomen ciljno mesto (prislovni dajalnik). V BS se pojavljata oba tipa dajalnika.

Ob glagolu **nes-ti* ipf. 'nesti' (> stcsl. *нести* ipf. 'nesti') (BS *obeti naffe im nezem* (II 38–39) = *oběti našę jim nesem* 'obete svoje jim nesemo') ima dajalnik *jim* 'svetnikom' pomen prejemnika, ob glagolu **pri-nes-ti* pf. 'prinesti' (> stcsl. *при-нести* ipf. 'prinesti') (BS *ie [...] prinizfe ogni* (II 98–100) = *je [...] prinesše ogni* 'potem ko so jih prinesli k ognju') pa *ogni* 'k ognju' pomen ciljno mesto (adlativni pomen).

Nekateri glagoli s predpono **pri-* s pomenom *'pridružiti se' (**pri-lěp-i-ti (se)* pf. 'prilepiti (se), pridružiti (se)' / **pri-lěp-ja-ti (se)* > **pri-lěplati (se)* ipf. 'prilepljati (se), pridruževati (se)', **pri-lož-i-ti* pf. 'priložiti, položiti, dati' / **pri-lag-a-ti* ipf. 'prilagati', **pri-klad-ti* > **pri-klasti* pf. / **pri-klad-a-ti* ipf. 'posnemati') so prvotno

ob sebi imeli prislovni mestnik s pomenom mesto (lokativni pomen). V slovenskih jezikih je opazno nadomeščanje mestnika z (nepredložnim ali predložnim) prislovnim dajalnikom s pomenom ciljno mesto (adlativni direktivni pomen): **Sub_{nom} - pri - Verb - Sub_{acc} - Sub_{loc} > Sub_{nom} - Praef_{pri} - Verb - Sub_{acc} - Praep_{kk} - Sub_{dat}**. V BS se pojavlja glagol **pri-bliž-a-ti se* ipf. ‘približevati se’ (> stcsl. при-ближати сѧ ipf. ‘približevati se’: ликъ свѣтъиѣхъ приближакътъ сѧ насъ / likъ svętyiĕxъ približajetъ se nasъ (Evh. 16, 15–16) ‘Slavnostni ples in petje svetih se nam približujeta’) (BS *temi temi ti ze deli bogu briplifaze* (II 57–58) = *těmi, těmi ti se děli bogu približaje* ‘s temi, s temi ti so se deli bogu približali’), ki izkazuje novejšje stanje z dajalnikom.

4.2 Glagoli z imenovalnikom, tožilnikom in imenovalnikom

Nepolnopomenski glagol z oslavljenim slovarskim pomenom, ki so imeli predmetni tožilnik in povedkov imenovalnik, so bili glagoli imenovanja, tj. glagoli s pomenom *‘imenovati’ v tvornih oziroma *‘imenovati se’ v povratnih stavkih (**jъmen-ov-a-ti* ipf., **na-rek-ti* pf. / **na-ric-a-ti* ipf., **na-zъv-a-ti* pf. / **na-zъv-a-ti* ipf.): **Sub_{nom} - Verb_{nominandi} - Sub_{acc} - Sub_{nom} / Sub_{nom} - Verb_{nominandi} - se_{acc} - Sub_{nom}**. V BS se pojavlja glagol **na-rek-ti* > **na-reti* pf. ‘imenovati’ (> stcsl. на-решти pf. ти сѣнове божи нарекътъ сѧ / ti synove božii narekōtъ se ‘Ti se božji sinovi imenujejo’) (BS *zinouue bofi narešem ze* (II 16–17) = *sinove božji narečem se* ‘sinovi božji imenujemo se’).

4.3 Glagoli z imenovalnikom, tožilnikom in roditeljskim oziroma orodnikom

Glagoli s predmetnim tožilnikom in predmetnim roditeljskim oziroma orodnikom so glagoli polnjenja s predpono **na-* in s pomeni kot *‘napolniti’, *‘naliti’, *‘naložiti’, *‘nahriniti, nasititi, napojiti’ (**na-pъln-i-ti* pf. ‘napolniti’; **na-li-ti* pf. ‘naliti’, **na-syp-a-ti* ‘naliti’, **na-moč-i-ti* pf. ‘namočiti’; **na-lož-i-ti* pf. ‘naložiti’, **na-stъl-a-ti* pf. ‘nastlati’; **na-tru-ti* pf. ‘nahriniti’, **na-syt-i-ti* pf. ‘nasititi’, **na-poj-i-ti* pf. ‘napojiti’, **na-sold-i-ti se* pf. ‘okusiti, potešiti se, užiti’):³⁰ **Sub_{nom} - Verb_{plendi} - Sub_{acc} - Sub_{gen} / Sub_{instr}**.

V BS pri dveh izpričanih glagolih polnjenja predmetni roditeljski oziroma orodnik besedilno ni aktualiziran: **na-tru-ti* pf. ‘nahriniti, nakrmiti’ (> stcsl. на-троути pf. ‘nahriniti, nakrmiti’: натровеши ны хлѣба слъзьна / natroveši ny xlěba slъzъna (Ps 80 (79), 6) ‘Nasitil nas boš s solznim kruhom’) (BS *lařna natrovuechu* (II 44–45) = *lařna natrovęxę* ‘lařnega so nahranili’), **na-poj-i-ti* pf. ‘napojiti’ (> stcsl. на-поити pf. ‘napojiti, dati piti’: напоиша мѧ оцѣта / napoišę mę ocęta (Ps. 69 (68), 22) ‘Napojili so me s kisom’) (BS *řegna naboiachu* (II 45–46) = *řejna napojaxę* ‘řejnega so napojili’).

³⁰ Miklosich 1883: 505–507; Vondrák 1928: 243.

4.4 Glagoli z imenovalnikom, tožilnikom in ločilniškim rodilnikom

To so prehodni glagoli najpogosteje s predponami **ot(ь)-* ‘od-’, **u-* ‘stran’, **jъz-/*vy-* ‘iz-’, **sъ-* ‘z-/s-’ s prvotnim ablativnim pomenom **‘iti od’* z osebkovim imenovalnikom s pomenom vršilec/vršilnik dejanja, predmetnim tožilnikom s pomenom prizadeto in prislovnim ločilniškim rodilnikom s pomenom izhodiščno mesto (ablativni pomen). Prvotno je bil ločilniški rodilnik najverjetneje brez predloga, drugotno pa je bil njegov ablativni pomen pomensko natančneje določen s predlogi, in sicer ablativno (**ot(ь)* ‘od, stran, proč’), elativno (**jъz* ‘od notri’), sublativno (**sъ* ‘od zgoraj’): **Sub_{nom}-Verb-Sub_{acc}-Sub_{abl} → Sub_{nom}-Verb-Sub_{acc}-Praep-Sub_{abl}** (Praep = **ot(ь)*, **jъz*, **sъ*).

V BS se pojavlja samo predložni ločilniški rodilnik, in sicer s predlogom **ot(ь)*, z glagolom v tvorniku ali trpniku. V tvorniku se pojavljata glagola **jъz-bav-i-ti* pf. ‘odrešiti’ (> stosl. *из-бавити* pf. ‘rešiti, oteti, osvoboditi’) (BS *grešnike isbauuiti ot zlodeine oblazti* (III 69–71) = *grešnike izbaviti ot zlodějnej oblasti* ‘grešnike rešiti od zlodejeve oblasti’) in **u-xorn-i-ti* pf. ‘obvarovati, obraniti’ (stosl. *хранити* ipf. ‘ščiliti, varovati, braniti, ohranjevati’) (BS *uchrani me ot uzega zla* (III 72–73) = *uxrani me ot vsega zla* ‘obvaruj me od vsega zla’), v trpniku pa glagola **jъz/vy-gъn-a-ti* pf. ‘izgnati’ (> stosl. *из-гнати/вы-гнати* pf. ‘izgnati’: *изгъна сѧ сана / изгъна сѧ сана* ‘Izgnal se je od položaja’) (BS *zavuiztu bui nepriiazninu uvignan od fzlauui bofige* (II 8–10) = *zavistje by Nepriiazninu vignan ot slavy božje* ‘z zavistjo je bil Neprijaznega izgnan od slave božje’) in **za-vět-ja-ti* > **zavěti* pf. ‘odreči’ (> stosl. *за-вѣштати* pf. ‘obljubiti; zavriniti’) (BS *imfe ze nam dozstoi od gego zavuekati* (II 94–96) = *jimže sę nam dostoji od gego zavěti* ‘s čim se nam spodobi od njega ubraniti’). Ločilniški rodilnik ni besedilno aktualiziran pri glagolu **sъ-pas-ti* pf. ‘rešiti’ (> stosl. *съ-пастти* pf. ‘rešiti, obvarovati, zaščiliti’) (BS *zpaži me v uzem blafe* (III 73) = *spasi me v vsem blaze* ‘reši me v vsem dobrem’).

Literatura

- AGŠČ: *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Ur. František Štícha. Praha: Academia, 2013.
- Babič, Vanda. 2003. *Učbenik stare cerkvene slovanščine*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani: Oddelek za slavistiko, Oddelek za slovenistiko.
- Bajec, Anton, Kolarič, Rudolf, Rupel, Mirko. 1956. *Slovenska slovnica*. Ljubljana: Državna založba Slovenije
- Bezljaj, France. 1976, 1982, 1995, 2005, 2007. *Etimološki slovar slovenskega jezika I–V*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik ZRC SAZU.
- Brižinski spomeniki / *Monumenta Frisingensia: Znanstvenokritična izdaja*, ³2004 (¹1992, ²1993). Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Dardano, Maurizio, Trifone, Pietro. 1995. *Grammatica italiana con nozioni di linguistica*. Bologna: Zanichelli.
- Delbrück, Berthold. 1893. *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen, III/1. Vergleichende Syntax der indogermanischen Sprachen*. Strassburg: Karl J. Trübner.

- Dular, Janez. 1983/1984. Združena vezava v desni vezljivosti slovenskega glagola. *Jezik in slovnstvo* 29/8: 289–293.
- Eisenberg, Peter, et al. 1998. *Die Grammatik*. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: DUDEN.
- Fillmore, Charles J. 1968. The case for case. *Universals in Linguistic Theory*. Ur. E. Bach, R. Harms. New York, Holt, Rinehart, Winston. 1–88.
- Граматика на старобългарския език: Фонетика, морфология, синтаксис*, 1993. Главен редактор Иван Дуриданов. София: Българска академия на науките
- Golden, Marija. 2000. *Teorija opisnega jezikoslovja: 1. Skladnja*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za primerjalno in splošno jezikoslovje.
- Grošelj, Robert. 2011. *Vezava glagolov umevanja v slovanskih jezikih*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Hock, Hans Henrich. ²1991 (1986). *Principles of Historical Linguistics*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Jakobson, Roman. 1936. Beitrag zur allgemeinen Kasuslehre: Gesamtbedeutungen der russischen Kasus. *Travaux du Cercle Linguistique de Prague* 7. Prague. 240–288.
- Križaj-Ortar, Martina. 1982. Glagolska vezljivost. *Slavistična revija* 30/2: 189–213.
- Križaj-Ortar, Martina. 1989. Vezljivost: iz pomena v izraz. 26. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ur. Tone Pretnar. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. 123–140.
- Kunst Gnamuš, Olga. 1981. *Pomenska sestava povedi*. Ljubljana: Pedagoški inštitut pri Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani.
- Marvin, Tatjana. 2012. A Note on Applicatives. *Syntax and Semantics* 38: *The End of Argument Structure?* Uredila M. C. Cuervo and Y. Roberge. Bingley, UK: Emerald.
- МČ 3: *Mluvnice češtiny 3: Skladba*. Praha: Academia, 1987.
- Meškank, Timo. 2009. *Aussagenstruktur im Sorbischen: Untersuchungen zur Syntax und Satzsemantik I–II*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač.
- Meier - Brügger, Mihael. ³2010 (¹2001). *Indogermanische Sprachwissenschaft*. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Miklosich, Franz. 1862–1865. *Lexicon Palaeoslovenisco-Graeco-Latinum*. Wien: Verlagbuchhandlung Wilhelm Braumüller.
- Miklosich, Franz. 1883. *Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen: IV. Syntax*. Wien.
- Orešnik, Janez. 1992. *Udeleženske vloge v slovenščini*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Pavlović, Slobodan. 2011. Prostor i prostorne metafore u padežnom sistemu Brižinskih spomenika. *Slavistična revija* 59/2. 179–194.
- Pogorelec, Breda. 1981/1982. *Povzetek slovenske skladnje: Tipi prostega stavka*. Ljubljana: tipkopis, 27 strani.
- Rix, Helmut. 1977. Das keltische Verbalsystem auf dem Hintergrund des indo-iranisch-griechischen Rekonstruktionsmodells. *Keltisch und Indogermanisch*. Kolloquium der Indogermanischen Gesellschaft, Bonn, 1976. Bonn. 123–158.
- Smolej, Mojca. 2011. *Skladnja slovenskega knjižnega jezika: Izbrana poglavja z vajami*. Knjižna zbirka Scripta. Ljubljana: Študentska založba.
- Snoj, Marko. ²2003 (¹1997). *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan.
- Старославянский словарь (по рукописям X–XI веков)*, ²1999 (¹1994). Москва: Издательство «Русский язык».
- Šekli, Matej. 2011. Besedotvorni pomeni nesestavljenih izpeljanih glagolov v (pra)slovanščini. *Globinska moč besede: Red. prof. dr. Martini Orožen ob 80-letnici*. Zbirka Zora 80. Uredil Marko Jesenšek. Bielsko-Biala, Budapest, Kansas, Maribor, Praha. 32–45.

- Šekli, Matej. 2012. Praslovanski besedotvorni vzorci izpeljave drugotnih nedovršnih glagolov. *Jezikoslovni zapiski* 18/1: 7–26.
- Šekli, Matej. 2013. K Miklošičevi primerjalni skladnji sklonov slovanskih jezikov. *Družbena funkcijskost jezika: vidiki, merila, opredelitve*. Obdobja 32. Uredila Andreja Žele. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 427–433.
- Toporišič, Jože. 1982. *Nova slovenska skladnja*. Maribor: Obzorja.
- Toporišič, Jože. 2000 (1976). *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- Večerka, Radoslav. 2006. *Staroslověnština v kontextu slovanských jazyků*. Olomouc, Praha: Univerzita Palackého v Olomouci, Nakladatelství Euroslavica.
- Vondrák, Wenzel. 1928 (1908). *Vergleichende Slavische Grammatik II: Formenlehre und Syntax*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Žele, Andreja. 2000. Vezljivostna teorija v slovenskem jezikoslovju. *Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies* 3. 68–90.
- Žele, Andreja. 2001. *Vezljivost v slovenskem jeziku*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Žele, Andreja. 2003. *Glagolska vezljivost iz teorije v slovar*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Žele, Andreja. 2008. *Vezljivostni slovar slovenskih glagolov*. Ljubljana, 2008: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Žele, Andreja. 2011. *Vezljivostni slovar slovenskih glagolov: Skrajšana knjižna izdaja*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Prispelo maja 2015, sprejeto junija 2015

Received May 2015, accepted June 2015

Glagolska vezljivost v jeziku Brižinskih spomenikov

Primerjava glagolske vezljivosti (verbalne valence) glagolov, ki se pojavljajo v jeziku Brižinskih spomenikov (10. stoletje), s stanjem v stari cerkveni slovanščini (9. stoletje) in rekonstruiranim praslovanskim stanjem pokaže, da je na časovni osi praslovanščina – slovenščina 10. stoletja prišlo do naslednjih inovacij v glagolski vezavi (verbalni rekciji): a) predmetni roditeljski roditelj je bil zamenjan s predmetnim tožilnikom (Sub_{nom}–Verb–Sub_{gen} → Sub_{nom}–Verb–Sub_{acc}) pri glagolih **jbměti* ‘imeti’, **prijeti* ‘prijeti’, **uslišati* ‘zaslišati’, **vznenaviděti* ‘zasovražiti’, **vzľubiti* ‘vzljubiti’; b) predmetni brezpredložni ločilnik ob glagolih nepremikanja se je zamenjal s predmetnim brezpredložnim tožilnikom (Sub_{nom}–Verb_{-movendi}–Sub_{abl} → Sub_{nom}–Verb_{-movendi}–Sub_{acc}) pri glagolu **poščeděti* ‘obvarovati, prihraniti, prizanesti’; c) prislovni brezpredložni ločilnik večinoma ob glagolih premikanja se je zamenjal s predložnim prislovnim ločilnikom (Sub_{nom}–Verb_{+movendi}(–Sub_{acc})–Sub_{abl} → Sub_{nom}–Verb_{+movendi}(–Sub_{acc})–Praep–Sub_{abl}) pri glagolih **jzbaviti* ‘odrešiti’, **uxorniti* ‘obvarovati,

obraniti', **vygъnati* 'izgnati', **zavětati se* 'odreči se'; č) pri glagolih s predpono **pri-* s pomenom *'pridružiti se' se je prislovni mestnik zamenjal z (nepredložnim ali predložnim) prislovnim dajalnikom (Sub_{nom}-Praef_{pri}-Verb-Sub_{acc}-Sub_{loc} → Sub_{nom}-Praef_{pri}-Verb-Sub_{acc}-Praep_{kb}-Sub_{dat}) pri glagolu **približati se* 'približati se'.

Verb valency in the Freising Monuments

On the basis of comparison of verb valency in 10th century Slovene as attested in the Freising Monuments with the system observable in Old Church Slavonic (9th c. AD) and that which can be securely reconstructed for the Proto-Slavic stage, it is possible to identify the following trends of progressive change in verb government: a) verbs such as **jměti* 'to have', **prijęti* 'to grab', **uslišati* 'to hear', **vъznenaviděti* 'to hate', **vъzlъbiti* 'to love' originally governing an objective genitive tend to assign the accusative to the direct object (Sub_{nom}-Verb-Sub_{gen} → Sub_{nom}-Verb-Sub_{acc}); b) with **poščędęti* 'to protect, shelter' the direct object in the non-prepositional ablative with non-motion verbs was displaced by the direct object in the non-prepositional accusative (Sub_{nom}-Verb_{-movendi}-Sub_{abl} → Sub_{nom}-Verb_{-movendi}-Sub_{acc}); c) with **jbzbaviti* 'to save', **uxorniti* 'to shalter', **vygъnati* 'to expel', **zavětati se* 'to renounce' the prepositional ablative (mostly associated with motion verbs) displaced the older non-prepositional ablative case of the governed adjunct (Sub_{nom}-Verb_{+movendi}(-Sub_{acc})-Sub_{abl} → Sub_{nom}-Verb_{+movendi}(-Sub_{acc})-Praep_{abl}-Sub_{abl}); d) prefixed verbs involving **pri-* with the associative function *'to join', e.g., **približati se* 'to approach, come near' originally governing a (non-)prepositional locative assign the dative case to the adjunct (Sub_{nom}-Praef_{pri}-Verb-Sub_{acc}-Sub_{loc} → Sub_{nom}-Praef_{pri}-Verb-Sub_{acc}-Praep_{kb}-Sub_{dat}).